

Fonts institucionals i sistemes d'informació col·laboratiu

Josefa Gallego Lorenzo
Manela Juncà Campdepadrós

PID_00143765

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-Compartir igual (BY-SA) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu modificar l'obra, reproduir-la, distribuir-la o comunicar-la públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), i sempre que l'obra derivada quedi subjecta a la mateixa llicència que el material original. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/es/legalcode.ca>

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Fonts institucionals	7
1.1. Unitats professionals d'informació	8
1.1.1. Arxius	8
1.1.2. Biblioteques	10
1.1.3. Centres de documentació	14
1.1.4. Museus	15
1.1.5. Centres de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació (CRAI)	17
1.2. Productors d'informació	18
1.2.1. Organismes públics	20
1.2.2. Empreses productores d'informació	24
1.3. Distribuïdors d'informació	26
1.3.1. Empreses distribuïdores d'informació	26
1.3.2. Agències de subscripcions	26
1.3.3. Sindicadors de continguts	27
1.3.4. Associacions professionals	27
2. Sistemes d'informació col·laboratiu	32
2.1. Llistes de correu	32
2.1.1. Definició i característiques	32
2.1.2. Selecció de recursos	34
2.2. Blogs	34
2.2.1. Definició i classificació	34
2.2.2. Selecció de recursos	36
2.3. Webs per a compartir fotos, vídeos, diapositives, etc.	37
2.3.1. Definició i classificació	37
2.3.2. Selecció de recursos	37
2.4. Webs de promoció de notícies	38
2.4.1. Definició i classificació	38
2.4.2. Selecció de recursos	39
2.5. Wikis	39
2.5.1. Definició i classificació	39
2.5.2. Selecció de recursos	40
2.6. Treball en grup	40
2.6.1. Definició i classificació	40
2.6.2. Selecció de recursos	42
2.7. Directoris	42

2.7.1. Definició i classificació	42
2.7.2. Selecció de recursos	43
2.8. Marcadors socials	43
2.8.1. Definició i classificació	43
2.8.2. Selecció de recursos	44
2.9. Sindicació de continguts	44
2.9.1. Definició i classificació	44
2.9.2. Selecció de recursos	45
2.10. Xarxes socials	45
2.10.1. Definició i classificació	45
2.10.2. Selecció de recursos	46
2.11. Repositoris	46
2.11.1. Definició i classificació	46
2.11.2. Selecció de recursos	47
Activitats	49
Bibliografia	50

Introducció

En aquest apartat estudiarem, d'una banda, les fonts institucionals de què disposen els usuaris per a localitzar informació sobre una institució, organisme o centre, com a principals productors i difusors d'informació en qualsevol tipus de suport. I de l'altra, els sistemes d'informació col·laboratius que es basen en una arquitectura de participació en què l'usuari es converteix en protagonista ja que crea continguts, comparteix fotos, comenta lectures, elabora blogs, etc.

Un dels canals de difusió que més ha millorat durant l'última dècada ha estat Internet. Les seves característiques d'immediatesa, accessibilitat i economia satisfan les noves necessitats de distribució de la informació i el coneixement científic, ja que faciliten la col·laboració internacional en matèria de recerca que és vital per a qualsevol país.

Els recursos recollits en l'apartat de "Fonts col·laboratives" no podrien existir sense el Web 2.0, que es basa en tres premisses bàsiques: el web com a plataforma (els programes ja no treballen en *desktop*, sinó en xarxa), remesclar el web (la informació té valor com més s'usi i difongui) i arquitectura de la participació (l'usuari no solament interactua buscant dades sinó aportant-les).

Aquests llocs, a més, sí que representen una nova generació de serveis web, uns serveis nascuts per i per al web deixant d'enllaçar la idea original documents hipertext. Representen una altra manera de fer les coses, una altra actitud de les organitzacions, una altra manera de fer negocis a la Xarxa i en una societat en xarxa, amb accés a una quantitat d'informació com mai abans no s'havia tingut i amb una immediatesa en l'accés com tampoc abans no s'havia conegut. En definitiva, uns serveis 2.0 i una actitud 2.0.

Dídac Margaix (2008). *Informe APEI Web Social* (pàg. 9).

Objectius

Els materials associats a aquest mòdul permetran assolir els objectius següents:

- 1.** Definir les unitats d'informació (biblioteques i centres de documentació), i proporcionar eines per a localitzar-les.
- 2.** Identificar els diferents tipus de fonts i productors d'informació tenint en compte criteris de selecció, d'autenticitat i de qualitat.
- 3.** Diferenciar entre productors, distribuïdors i agregadors d'informació.
- 4.** Adaptar-se a les noves formes d'estudi i d'aprenentatge amb relació al nou marc d'educació europea.
- 5.** Conèixer els diversos sistemes de col·laboració en xarxa.
- 6.** Crear alguns tipus de fonts col·laboratives (tipus blog o sindicació de continguts) per a futurs usos personals o professionals.
- 7.** Consultar amb fluïdesa els sistemes col·laboratius.
- 8.** Interioritzar els avantatges i inconvenients de les fonts d'informació creades per usuaris d'una manera col·laborativa.

1. Fonts institucionals

Les fonts d'informació institucional proporcionen informació sobre una institució, organisme o centre donant-ne dades de l'estructura, competències, funcionament, localització, responsables, organització i serveis ja sigui a partir d'una pàgina web, una guia de la institució o productes de difusió, etc.

Entre els múltiples tipus de classificacions sobre les unitats informatives destaca el model tradicional d'arxius, biblioteques i centres de documentació. Moltes d'aquestes unitats d'informació han creat xarxes de cooperació per a compartir serveis i recursos amb la finalitat de proporcionar millors serveis als usuaris i reduir costos en les seves activitats.

Fins al segle XX, les biblioteques i els arxius han estat els sistemes tradicionals encarregats de preservar el coneixement acumulat, i el llibre, el suport habitual en el qual es registrava.

Les **tecnologies de la informació** han provocat un fort impacte en gairebé tots els àmbits professionals, però aquest ha estat més fort en aquells professionals que treballen amb informació. El gestor d'informació ha hagut d'adaptar i redefinir la seva feina en funció de les noves exigències, que al seu torn ha representat una oportunitat i un desafiament per a ampliar i desenvolupar nous serveis.

En aquest context les empreses, entitats, institucions desenvolupen sistemes d'informació dedicats a la recerca bàsica, aplicada, generació tecnològica, i també a la producció i prestació de serveis en àrees de: millora genètica, agronomia i desenvolupament.

En aquest apartat, en primer lloc, abordarem una visió general de les principals fonts institucionals; per a això, hem pres com a punt de partida la classificació tradicional de les unitats d'informació: arxius, biblioteques, centres de documentació i museus per considerar que són aquests els centres professionals cap als quals s'encaminen els futurs professionals per a exercir les competències adquirides. Afegim en aquest mòdul el Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació per la importància que tenen aquests centres en la formació de l'usuari el principal objectiu dels quals és integrar les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC¹) en l'activitat universitària. En segon lloc, estudiarem els principals productors i distribuïdors d'informació tant en l'àmbit públic com en el privat els objectius dels quals són crear, produir, adquirir, tractar,

Cooperació bibliotecària

El Glossari ALA de Biblioteconologia i Ciències de la Informació defineix la *cooperació bibliotecària* com a:

"Expressió que es refereix a diverses organitzacions i activitats compartides per un grup de biblioteques per tal de millorar els serveis i de reduir costos. La utilització compartida dels recursos es pot establir per un acord en regla, informalment o per un contracte, i es pot fer a escala local, nacional o internacional. Els recursos compartits poden ser col·leccions, informació bibliogràfica, personal, activitats de planificació, etc. Les organitzacions oficials que estableixen l'ús compartit de recursos es poden anomenar *empreses de serveis bibliotecaris públics, sistemes cooperatius, consorcis, xarxes, centres de serveis bibliogràfics, etc.*"

⁽¹⁾TIC és la sigla de *tecnologies de la informació i la comunicació*.

difondre i distribuir informació en què intervenen diferents agents productors d'informació, creadors i distribuïdors de bases de dades, agregadors, agents de subscripció i intermediaris d'informació i usuaris.

1.1. Unitats professionals d'informació

1.1.1. Arxius

Definició i classificació

La Llei 16/1985 de patrimoni històric defineix els arxius de la manera següent: “els conjunts orgànics de documents, sigui quina sigui la seva data, la seva forma i suport material, acumulats en un procés natural per una persona, o institució pública o privada, en l'exercici de les seves activitats, conservats, segons l'ordre per a servir de testimoni, al servei de la seva utilització per a la recerca, la cultura, la informació i la gestió administrativa”.

D'aquesta definició es desprèn que els documents són resultat d'una activitat, generats per una organització o institució, pública o privada, en el desenvolupament de les seves funcions utilitzen instruments descriptius i elaboren productes documentals.

Els arxius es poden classificar tenint en compte els criteris següents:

1) Per la seva titularitat

- Públics: judicials, militars, notariais i municipals.
- Privats: personals, nobiliaris, eclesiàstics i d'empresa.

2) Per criteris geogràfics

- Arxius locals, provincials, regionals o autonòmics, i generals o nacionals.

3) Segons el cicle vital dels documents

- Arxius d'oficina o de gestió.
- Arxius intermedis.
- Arxius centrals.
- Arxius històrics.

4) Segons el seu fons o els seus fons

- Arxius singulars i arxius múltiples.

Selecció d'arxius

Directoris

- Arxius i centres estatals gestionats pel Ministeri de Cultura
- Arxiviers de les universitats espanyoles
- Directori sobre tipus d'arxius
- CIA. Consell Internacional d'Arxius

Tipus d'arxius

- **Arxiu de la Corona d'Aragó.** L'Arxiu de la Corona d'Aragó té com a finalitat custodiar, conservar, organitzar i difondre la documentació que, procedent de diverses institucions, ha anat acumulant en els seus dipòsits des de fa set segles, que pertany avui al patrimoni històric espanyol.
- **Archivo General de Indias.** Els fons documentals de l'Archivo de Indias tenen un interès excepcional per a l'estudi històric de l'obra d'Espanya a les Índies, i afecta una extensió enorme: Amèrica (des del sud dels Estats Units fins a la Terra del Foc) i Filipines del segle XV al XIX. S'agrupen en 16 seccions: patronat, comptadoria, contractació, justícia, govern, escrivania de cambra, arribades de correus estat, ultramar, Cuba, consolats, títols de Castella, tribunal de comptes, diversos, mapes i plànols.
- **Archivo General de Simancas.** Els seus fons reflecteixen l'estructura administrativa des del regnat dels reis catòlics (final del segle XV) fins a la caiguda de l'antic règim (començament del segle XIX). En aquest llarg període es distingeixen dues èpoques: la dels Àustries (XVI-XVII) i la dels Borbons (XVIII). Conseqüentment, els fons de Simancas tenen dos grans blocs: els que pertanyen a l'època austríaca i els de l'època borbònica.
- **Arxiu Històric Nacional.** L'Arxiu Històric Nacional recull la documentació produïda pels òrgans de l'Administració de l'Estat que ja no té valor administratiu però sí que té valor històric. Actualment als seus dipòsits s'han de transferir els documents qualificats com a històrics, perquè han superat les eliminacions racionals i preceptives que estableix la Llei de patrimoni històric espanyol en l'article 58. L'Arxiu Històric Nacional és la institució que conserva i custodia la documentació produïda i rebuda pels organismes que conformen l'aparell administratiu de l'Estat espanyol des de l'edat moderna, i també altres fons documentals d'institucions públiques i privades des de l'edat mitjana.

El Consell Internacional d'Arxius

El Consell Internacional d'Arxius (CIA) és l'organització professional de la comunitat d'arxius, dedicada a promoure la conservació, desenvolupament i utilització del patrimoni mundial dels arxius. Reuneix gestors d'arxius nacionals, associacions professionals d'arxiviers, arxius locals i regionals i arxius d'altres organitzacions, i també arxiviers a títol individual.

1.1.2. Biblioteques

Definició i classificació

El concepte de *biblioteca* ha anat evolucionant entorn dels conceptes de la col·lecció, el seu tractament i l'ús de la informació. Segons el moment històric, s'ha posat més èmfasi en un aspecte o en d'altres.

La biblioteca està patint un procés de transformació amb la irrupció de les TIC i, en particular, d'Internet. Tots aquests aspectes influeixen en els serveis i productes bibliotecaris, de manera que donen lloc a nous escenaris:

a) Biblioteques híbrides: que contenen materials impresos, electrònics i altres formats.

b) Biblioteques digitals: col·leccions de documents en format digital organitzades amb criteris biblioteconòmics, de difusió pública o privada, allotjats en un servidor d'una entitat responsable.

c) Acords de cooperació: consorcis, adquisicions compartides per interessos comuns, etc.

Amb la introducció de les tecnologies de la informació a les biblioteques han sorgit diferents terminologies utilitzades de manera indiferent: *biblioteca electrònica*, *biblioteca virtual* i *biblioteca digital*. És molt difícil trobar models purs al 100% tenint en compte que la majoria són mixtos.

Una **biblioteca electrònica** és aquella que disposa de sistemes d'automatització que li permeten una administració àgil i correcta dels materials que protegeix, principalment en paper. Així mateix, disposa de sistemes de telecomunicacions que li permetran accedir a la seva informació, en format electrònic, de manera remota o local. Proporciona, principalment, catàlegs i llistes de les col·leccions que es troben físicament dins d'un edifici.

Una **biblioteca virtual** és aquella que fa ús de la realitat virtual per a mostrar una interfície i emular un ambient que situï l'usuari dins d'una biblioteca tradicional.

Una **biblioteca digital** és una col·lecció de documents en format electrònic, degudament organitzats i disposats per al seu ús. Merlo sosté que la biblioteca digital s'ha de concebre com un servei diferent dels d'accés a la informació electrònica, convertint-se en productora de documents que formen part de la col·lecció digital pròpia, mitjançant tècniques d'escaneig i digitalització com,

Lectura recomanada

J. A. Merlo Vega (2005). "Servicios bibliotecarios para la comunidad universitaria". A: L. Orera Orera (ed.). *La biblioteca universitaria: análisis en su entorno híbrido* (pàg. 445-477). Madrid: Síntesis.

per exemple, *Memoria Digital de Canarias*, projecte de la Biblioteca de la Universitat de Las Palmas de Gran Canaria. O la biblioteca digital *Gallica*, projecte enciclopèdic que recull informació en tot tipus de suports.

La Digital Library Federation (1998) defineix les biblioteques digitals de la manera següent: “organitzacions que proveeixen els recursos, inclòs personal especialitzat, per a seleccionar, estructurar i distribuir col·leccions de treballs digitals que estiguin fàcilment i econòmicament disponibles perquè les usi una comunitat definida o un conjunt de comunitats, i també controlar-ne l'accés, conservar-ne la integritat i assegurar-ne la persistència al llarg del temps”.

Les biblioteques digitals són un recurs excel·lent per a localitzar textos complets de tot tipus de matèries a tot el món.

Hi ha múltiples tipologies de biblioteques que es poden classificar tenint en compte criteris nombrosos i diferents: dependència (públiques, privades, acadèmiques, governamentals); organisme del qual depenen (nacionals, universitàries, especialitzades, escolars, especials...); cobertura (nacional, internacional, autonòmica, local); temàtica (generals, especialitzades); conservació del document (arxius, biblioteques, hemeroteques, filmoteques, mediateques, etc.).

Selecció de biblioteques

1) Directoris

- **Biblioteques espanyoles i de tot el món**
- **Biblioteques i centres de documentació en RedIRIS.** Directori de centres i institucions afiliades a la xarxa d'investigació espanyola.
- **World Digital Library.** La biblioteca digital mundial és un portal gratuït que proposa una selecció de documents de les grans biblioteques mundials en set idiomes. Va ser desenvolupat per un equip de la Biblioteca del Congrés nord-americà amb aportament tècnic de les biblioteques i institucions culturals a escala internacional.
- **Europeana. Biblioteca Digital Europea.** Europeana és una xarxa temàtica finançada per la Comissió Europea sota el programa eContent-plus, com a part de la política i2010. En origen, se li va donar el nom d'*European digital library network* (EDLnet), una associació de 100 representants d'organitzacions de patrimoni i coneixement, amb experts en noves tecnologies de la informació de tot Europa que participen en els grups de treball per a resoldre qüestions tècniques i d'usabilitat. En aquest projecte participen activament setze membres de deu països europeus: Itàlia, Àus-

tria, Bèlgica, França, Alemanya, Noruega, Eslovènia, Espanya, Holanda i el Regne Unit.

- **IFLA. International Federation of Library Associations and Institutions.** Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris i Biblioteques creada per a proporcionar a bibliotecaris de tot el món un fòrum per a intercanviar idees, promovent la cooperació, la recerca i el desenvolupament internacional en tots els camps relacionats amb l'activitat bibliotecària. Principal associació professional del món, no governamental, de caràcter mundial i independent. Fundada el 1927 amb seu a Edimburg.

2) Biblioteques nacionals

- **Biblioteca Nacional d'Espanya (BNE).** La BNE és la institució bibliotecària superior de l'Estat i capçalera del Sistema Bibliotecari Espanyol. Com a biblioteca nacional és el centre responsable de la identificació, preservació, conservació i difusió del patrimoni documental espanyol i aspira a ser un centre de referència fonamental per a la recerca de la cultura hispànica (estatut aprovat per l'RD 1581/1991, de 31 octubre).
- **Biblioteca Nacional de França (BNF).** La BNF és un establiment públic sota tutela del Ministeri de Cultura francès. Com a biblioteca nacional de recerca la seva missió és constituir les seves col·leccions, vetllar-ne per la conservació i difondre-les al públic. Com a agència bibliogràfica, produir un catàleg de referència. Cooperar amb altres establiments a escala nacional i internacional, i participar en programes de recerca.

Enllaç d'interès

Per a més informació sobre la Biblioteca Nacional de França, podeu consultar aquest enllaç:

- [Connaître la BnF](#)

3) Biblioteques universitàries

- **Biblioteca de la Universitat Complutense de Madrid.** La Biblioteca Complutense disposa d'un important fons bibliogràfic i documental, allotjat a les biblioteques de centres, recull els fons especialitzats en les àrees de coneixement que s'imparteixen en cadascun d'ells. Aquests fons són de 2.856.500 llibres, 47.514 títols de publicacions periòdiques, més de 18.700 pel·lícules, 7.642 microformes, 29.766 CD-ROM, 8.345 CD de música i 44.994 mapes. Col·leccions electròniques.
- **Biblioteca de la Universitat Pompeu Fabra.** La seva missió és proporcionar serveis bibliotecaris, informàtics i audiovisuals de qualitat als membres de la comunitat universitària, a fi de contribuir a la innovació i a l'excel·lència en la docència, l'aprenentatge, la recerca i la gestió de la Universitat Pompeu Fabra.
- **Biblioteca Virtual de la UOC.** La biblioteca virtual de la UOC és un dels instruments més importants de suport en els processos d'aprenentatge, de docència, de recerca i de gestió que la Universitat posa a disposició dels usuaris des del Campus Virtual. Entre les fonts d'informació que ofereix hi

ha el Catàleg i la Col·lecció digital. El catàleg inclou documents en format físic: llibres, revistes, vídeos, CD-ROM, CD-I, etc., i documents en format electrònic i digital. La col·lecció digital conté, entre molts altres, recursos d'informació, bases de dades especialitzades i a text complet, revistes electròniques de gran varietat de temes, etc.

4) Xarxes d'informació

- **Xarxa de Biblioteques del CSIC.** Xarxa de biblioteques del Consell Superior d'Investigacions Científiques composta per un centenar de biblioteques especialitzades.
- **Consorti de Biblioteques Universitàries de Catalunya.** Directori de xarxes de biblioteques de tot el món, i també de catàlegs col·lectius de biblioteques, ja sigui internacionals o nacionals.
- **REBIUN: Xarxa de Biblioteques Universitàries.** Entre els seus objectius hi ha el foment de les xarxes de comunicacions a les biblioteques universitàries, la connexió en xarxa dels sistemes automatitzats de biblioteques, la creació i publicació del Catàleg col·lectiu de biblioteques universitàries, i també de l'Anuari estadístic de les biblioteques universitàries i científiques espanyoles, el foment de l'aplicació de les tecnologies de la informació als serveis bibliotecaris i la incorporació dels fons bibliogràfics procedents de projectes de recerca a les biblioteques universitàries.
- **BUGALICIA: Consorci de Biblioteques Universitàries de Galícia.** Consorci de Biblioteques Universitàries de Galícia, constituït com una entitat de dret públic el 29 de novembre del 2001. Té com a objectiu fonamental el suport continu dels serveis bibliotecaris de les tres universitats gallegues mitjançant la cooperació interbibliotecària.

5) Biblioteques públiques

- **Directori de les biblioteques públiques de l'Estat.** Aquest directori proporciona les dades de contacte de les biblioteques públiques de l'Estat, i informació sobre les biblioteques centrals de les comunitats autònomes i les administracions autonòmiques responsables de la gestió de les biblioteques.
- **REBECA. Registres Bibliogràfics per a Biblioteques Públiques Espanyoles.** Projecte de catalogació cooperativa entre les biblioteques públiques de l'Estat i les biblioteques centrals de les comunitats autònomes que serveix de font de recursos bibliogràfics per a suport i manteniment normalitzat dels catàlegs automatitzats.
- **TRAVESÍA. Portal a Internet de les biblioteques públiques.** El portal de les biblioteques públiques espanyoles és un portal a Internet de les biblio-

teques públiques espanyoles. Posa a disposició dels professionals de les biblioteques una sèrie de recursos informatius d'interès per a l'acompliment de les seves tasques i contribueix al desenvolupament de les biblioteques espanyoles com a serveis públics dirigits a tots els ciutadans.

- **Biblioteques públiques de Catalunya.** Portal del govern de la Generalitat de Catalunya que recull les últimes novetats, activitats i projectes de biblioteca pública (com bibliobusos, bibliopiscines i biblioplatges). Permet buscar una obra en qualsevol de les 135 biblioteques que formen el catàleg col·lectiu de lectura pública.

1.1.3. Centres de documentació

Definició i classificació

Els centres de documentació, a diferència d'altres unitats informatives amb què comparteixen interessos similars –arxius i biblioteques–, tenen unes característiques específiques que les defineixen:

- a) **Paper actiu** en el procés informatiu: s'intenten avançar a les demandes de necessitats dels usuaris.
- b) **Prestació de serveis d'informació personalitzats.**
- c) **Ajuda a l'organització**, a la qual serveix en la millora del seu sistema de comunicació i racionalitza els fluxos informatius, de manera que ajuda a la presa de decisions.
- d) **Anàlisi profunda** de la informació: no solament proporcionen informació referencial, sinó que l'analitzen i la condensen.
- e) **Participació activa** en la difusió de la informació.

Alguns autors com Alonso Arévalo afirmen que el terme *centre de documentació* està en desús, i que més aviat es prefereix el de *servei d'informació*. A més, en molts dels casos aquests funcionen com a annexos a una biblioteca o tenen la seva pròpia biblioteca com a complement dels serveis que presten.

Selecció de centres de documentació

- **Centre de Documentació Cultural.** Aborda tots els temes d'interès per al Ministeri de Cultura, com són la política i gestió cultural, les estadístiques i indústries culturals i la legislació relacionada, història i filosofia de la cultura, antropologia sociocultural, la societat de la informació i el coneixement i altres matèries relacionades amb la cultura. Les principals fonts d'informació del Centre de Documentació Cultural són: el fons bi-

Lectura recomanada

J. Alonso Arévalo (2009). "Centros documentales y nuevas redes de información" [document en línia]. [Data de consulta: 2 de juny de 2009]. <http://eprints.rclis.org/2518/>

bliogràfic de què disposa, les col·leccions especials, el catàleg col·lectiu i les publicacions electròniques d'elaboració pròpia.

- **Centre de Documentació Europea.** La Xarxa de Centres de Documentació Europea va ser creada l'any 1963 per la Comissió Europea. Entre els seus objectius hi ha el prestar ajuda a les institucions d'ensenyament superior i als centres de recerca, promoure i desenvolupar l'ensenyament i la recerca sobre la integració europea, animar aquestes institucions en el debat sobre la Unió Europea i contribuir al coneixement de les polítiques comunitàries. En l'actualitat, la xarxa disposa de 697 centres, 403 dels quals s'ubiquen als estats membres.
- **Centre de Documentació del Llibre, la Lectura i les Lletres Espanyoles.** El Centre de Documentació del Llibre posa a disposició de professionals, investigadors i estudiants relacionats amb l'àmbit del llibre, la lectura i les lletres espanyoles més de 5.000 títols entre monografies, cartells, revistes, cassetts, vídeos o diapositives.
- **Centres de documentació i biblioteques de dones.** Es va crear el 1994 per a promocionar i difondre la tasca dels centres integrants, ubicats en territori espanyol. Aquesta xarxa no depèn de cap organisme administratiu.
- **Centre d'Informació Documental d'Arxius (CIDA).** Òrgan que depèn de la Subdirecció General dels Arxius Estatals. Té com a missió fonamental difondre i donar a conèixer el ric contingut del patrimoni documental espanyol. Aquesta difusió la fa principalment mitjançant la producció de diferents bases de dades especialitzades accessibles en línia.
- **IEDCYT. Institut d'Estudis Documentals sobre Ciència i Tecnologia (antic Cindoc).** Organisme que depèn del CSIC, la funció principal del qual és analitzar, recopilar, difondre i potenciar la informació científica en totes les àrees del coneixement. Està especialitzat en l'àmbit de les ciències socials a Espanya. Proporciona accés gratuït a les bases de dades de la ISOC, incloses les referències d'articles de revistes espanyoles de l'àmbit de les ciències socials.

1.1.4. Museus

Definició i classificació

Els museus són llocs on es reuneixen objectes que presenten un interès històric, científic, tècnic o artístic. La seva funció documental és la conservació física de les peces acumulades, pas previ imprescindible per al seu tractament documental posterior.

Els museus, a més, s'han convertit en centres de tractament, anàlisi i difusió de la informació, posant de moda un mitjà de difusió de la informació molt important: l'exposició, en què les peces museístiques són les portadores del contingut informatiu.

El procés de la documentació museològica es concep, així, doncs, com el tractament de les dades existents als museus, procedeixin directament dels objectes o d'altres fonts d'informació.

Selecció de museus

1) Directoris

- **Art Museum Network**
- **ICOM. International Council of Museums**
- **Museu Nacional del Prado.** El seu contingut és bàsicament pictòric, però no s'ha d'oblidar l'escultura, el gravat o altres objectes valuosos. El gruix del fons prové de les col·leccions reals. Totes les obres eren disperses pels llocs reials, abans de ser reunides a l'actual Museu del Prado. Les col·leccions reals es completen amb les donacions particulars i les compres del mateix museu. El fons actual del Museu del Prado és de 9.000 peces d'art, entre pintures, escultures i objectes diversos, de les quals només s'exposen unes 1.500 obres.
- **Museu Guggenheim (Bilbao).** La col·lecció permanent dels museus Guggenheim és formada per les obres que pertanyen a la família Solomon R. Guggenheim Foundation. Aquests fons ofereixen, en conjunt, una perspectiva completa de les arts visuals del segle XX.
- **Museum of Modern Art (Nova York).** Considerat un dels santuaris de l'art modern i contemporani del món, ja que constitueix una de les millors col·leccions d'obres mestres; destaca, sobretot, el seu interès pel paper educador dels museus i el seu important centre de documentació.
- **Musée du Louvre (París).** Gran museu nacional de França consagrat a l'art anterior a l'impressionisme, tant belles arts com arqueologia i arts decoratives. És considerat el museu més important del món, per la riquesa de les seves col·leccions i per la influència que ha exercit sobre els restants museus del planeta.
- **British Museum (Londres).** És el museu més gran del Regne Unit, i un dels museus d'antiguitats més importants i més famosos de tot el món. Conté més de set milions d'objectes de tots els continents, molts dels quals

es troben emmagatzemats per al seu estudi i restauració, o simplement guardats per manca d'espai.

1.1.5. Centres de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació (CRAI)

Definició i classificació

Els Centres de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació (CRAI²) són centres de recursos que s'orienten a l'aprenentatge de l'estudiant. Ofereixen accessibilitat i flexibilitat, i permeten dur a terme activitats basades en recursos d'informació, a més, de ser un recurs en si mateix que conté múltiples espais, equipament i infraestructura adaptats a l'aprenentatge que fa l'estudiant i el personal docent; finalment, disposa de personal especialitzat que assessora i forma l'usuari amb l'ajuda de les TIC.

⁽²⁾CRAI és la sigla de *Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació*.

Els Centres de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació (CRAI) es defineixen com l'espai físic i virtual, flexible, en què convergeixen i s'integren infraestructures tecnològiques, recursos humans, espais, equipaments i serveis (proporcionats en qualsevol moment i accessibles des de qualsevol lloc) orientats a l'aprenentatge de l'alumnat i a la recerca.

Aquests centres sorgeixen en el marc de la universitat europea que passa d'estar més centrada en el professorat que ensenya en una universitat que fomenta que l'estudiant aprengui. El CRAI és més que una biblioteca, implica una nova forma d'organitzar-se i de treballar. La seva denominació és la traducció de *learning resources centre*.

Els objectius d'un CRAI es poden concretar en els aspectes següents:

- a) El CRAI ha de possibilitar l'accés a tota la informació i documentació que l'usuari necessiti de la universitat i ho ha de fer d'una manera fàcil, ràpida, organitzada.
- b) El CRAI ha de programar el creixement de les diferents col·leccions bibliogràfiques, i també la integració d'altres materials i col·leccions tant en suport paper com electrònic.
- c) El CRAI ha d'integrar aquells altres serveis de la universitat que tinguin una relació directa amb l'aprenentatge.

Selecció de recursos CRAI

Actualment, gairebé totes les universitats espanyoles han desenvolupat el seu propi CRAI; en aquest context destaquem:

- **Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació de la Universitat de Barcelona.** Sorgeix davant de la necessitat d'adaptar les biblioteques universitàries al nou Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) i a l'Espai Europeu de la Investigació (EEI), espais en els quals es configura un nou marc d'ensenyament universitari basat en l'aprenentatge, la recerca, el desenvolupament i la innovació.
- **Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació de la Universitat de Lleó.** El seu objectiu és facilitar l'accés de la comunitat universitària a la societat de la informació.

1.2. Productors d'informació

Els principals agents de la informació digital que intervenen al mercat de la producció i distribució de la informació digital són: autors, productors, distribuïdors, usuaris intermedis i usuaris finals.

A continuació, presentarem alguns dels termes que emprarem durant els subapartats següents.

El **productor d'informació** inclou tant les persones físiques que creen informació original –investigadors, científics, tecnòlegs, intel·lectuals, pensadors, literats, assagistes, periodistes, fotògrafs, artistes, etc.– com aquells altres agents –persones jurídiques, entitats, associacions, organitzacions, etc.– que elaboren diferents productes informatius de manera completa o parcialment originals.

La seva tasca principal és recopilar, emmagatzemar, organitzar, conservar i comunicar la informació que requereixen els processos productius característics de l'economia informacional.

És important el concepte de *valor afegit*, que es pot aplicar al llarg del cicle (o cadena o cadena de valor) de la informació a tots els treballs que fan les empreses intermediàries i els bibliotecaris-documentalistes. Qualsevol operació documental (recopilar, catalogar, indexar, resumir, traduir, desduplicar, editar, maquetar, imprimir, revisar, verificar, organitzar, emmagatzemar, conservar, comunicar, produir una base de dades, distribuir-la...) efectuada sobre una obra

(o un conjunt d'obres) hi “afegeix valor” perquè facilita que aquesta obra arribi abans o en millors condicions als lectors. En la cadena de la informació és usual que cada intermediari estigui especialitzat en unes operacions concretes.

El concepte de **distribuïdor d'informació** té una connotació econòmica i comercial important, ja que aquesta denominació se sol utilitzar, d'una manera específica, per a designar les empreses que s'encarreguen de promocionar, distribuir i vendre diferents productes informatius, entre els quals destaquen les bases de dades. La distribució d'aquestes bases es duu a terme, principalment, per dos canals: via distribució en línia, també denominada *on line*, i via distribució en suport òptic (anteriorment, també via suport magnètic), així mateix denominada fora de línia (*off line*).

El **distribuïdor** és un intermediari d'informació que prové d'una font o més que la canalitza als usuaris o clients. Hi afegeix valor i la modifica perquè arribi millor als usuaris (per exemple, creant índexs inversos), però els diferents productes es venen separatament.

Exemples de distribuïdors:

Distribuïdor de llibres, distribuïdor de bases de dades (Dialog, Data-Star, STN...).

D'altra banda, un **agregador** és un intermediari d'informació que prové de diverses fonts que les integra en un únic producte (o en diversos, cadascun adaptat a les diferents necessitats dels clients).

L'agregador és, també, un distribuïdor, però el que sobretot el caracteritza és l'obtenció d'un producte “diferent” per integració de diversos, amb un valor afegit superior per a determinats usos.

La denominació *agregador* es va aplicar al principi a les bases de dades d'articles complets de revistes de diferents editorials (per exemple, EbscoHost), però actualment es refereix més als portals web.

Els productors de bases de dades clàssiques (científiques, tècniques i comercials, com, per exemple, Medline o ICYT) també són agregadors, però no se'ls denomina així perquè són anteriors.

Un tipus especial d'agregació són els *mashups*, que prenen informació pública i gratuïta d'Internet i la integren en una mateixa aplicació en un web (per exemple, Google Maps i un directori d'hotels).

Com que *agregador* representa oferir un producte més elaborat, més adaptat als usuaris, els distribuïdors prefereixen dir-se *agregadors*. De fet, tenen raó: Dialog, per exemple, obté un valor afegit pel simple fet d'ajuntar moltes bases de dades en un mateix ordinador i amb un programari de consulta comú a totes elles.

1.2.1. Organismes públics

1) Internacionals

- **Consell Internacional d'Arxius (CIA)**. El CIA treballa en estreta col·laboració amb les organitzacions intergovernamentals, com, per exemple, la Unesco i l'ICCROM. També està vinculat a altres organitzacions no governamentals. L'objectiu del CIA és promoure la cooperació entre arxius i arxivers de tot el món, l'intercanvi d'experiències tècniques i professionals i promoure la utilització de documents conservats als arxius per a la recerca científica.
- **International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)**. Organització mundial creada per a proporcionar als bibliotecaris de tot el món un fòrum per a intercanviar idees, promovent la cooperació, la recerca i el desenvolupament internacional en tots els camps relacionats amb l'activitat bibliotecària. Destaquem alguns dels principals programes de participació: en la normalització de la descripció bibliogràfica, les ISBD (*International Standard Bibliographical Descriptions*). En activitats com: el Programa avançat de bibliotecnologia (ALP); Copyright i altres assumptes legals (CLM); Accés Lliure a la Informació i Llibertat d'Expressió (FAIFE); Preservació i Conservació (PAC); Programa UNIMARC; ICABS, àmbit del control bibliogràfic de tot tipus de recursos i de les normes per a protocols i formats afins; Disponibilitat Universal de Publicacions (DUP).
- **Institut de l'Information Scientifique et Technique du CNRS (INIST-CNRS)**. Aquest institut facilita l'accés als resultats extrets dels diferents camps de la recerca mundial.
- **International Standard Organization (ISO)**. L'ISO es va crear el 1947. Té com a missió afavorir el desenvolupament de la normalització i les activitats cooperatives. Les seves publicacions són considerades com a normes internacionals.
- **Joint Information Systems Committee (JISC)**. Aquest comitè promou la recerca i innovació en les tecnologies i ofereix ajuda a l'educació superior i la recerca en el camp de l'ús de les TIC (tecnologies de la informació i la comunicació), suport a l'aprenentatge, l'ensenyament, recerca i Administració. CSAC és un projecte finançat pel Regne Unit, tots els post16 i els consells de finançament d'educació superior.

- **Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament (OCDE).** Organització de cooperació internacional, composta per 30 estats l'objectiu dels quals és coordinar les seves polítiques econòmiques i socials.
- **Organització Mundial de la Propietat Intel·lectual (OMPI).** L'Organització Mundial de la Propietat Intel·lectual (OMPI) és un organisme de l'ONU especialitzat en matèria de propietat intel·lectual (en sentit ampli, propietat intel·lectual i propietat industrial), que es constitueix formalment el 14 de juliol de 1967 en firmar-se el conveni que estableix l'Organització que administraria les unions que hi havia anteriorment en el camp de la propietat industrial i de la protecció de les obres literàries i artístiques, respectant plenament l'autonomia de cadascuna de les unions. La seva missió és l'elaboració i difusió d'informacions relatives a la protecció de la propietat intel·lectual.
- **Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (Unesco).** Institució que s'ocupa de mantenir, augmentar i difondre el coneixement; per a això, ha creat programes per a facilitar l'accés a la documentació científica a tots els països. Les seves primeres actuacions es van destinar a promoure l'intercanvi internacional d'informació en ciència i tecnologia, posant en marxa l'Abstracting Board que, sota el control d'ICSU (International Council of Scientific Unions), el 1952 es va dedicar a la millora en les tècniques i serveis d'indexació i resum dels documents científics. Així mateix, es va formar un comitè d'enllaç on eren representats la Unesco, la FID (Federació Internacional de Documentació), l'ICSU, l'IFLA (International of Federation Library Associations) i l'ISO, per acabar amb la dispersió d'esforços i l'existència de textos internacionals múltiples, i de vegades contradictoris, en matèria de documentació científica.
- **Comissió Europea.** Aquest portal ofereix una sèrie de recursos i serveis d'informació en línia contínuament actualitzats que responen als interessos dels responsables comunitaris; d'una banda, és el principal punt d'accés a tota la informació i la documentació eurocomunitària i, de l'altra, serveix de canal d'informació entre la Unió i la ciutadania.

2) Nacionals

- **ADMIWEB.** Web de les administracions públiques que conté informació sobre legislació administrativa.
- **Associació Espanyola de Normalització i Certificació (AENOR).** AENOR és el representant espanyol a l'ISO (Institut Internacional de Normalització) i també al CEN (Comitè Europeu de Normalització). S'encarrega de traduir les normes UNE.
- **Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació (ANECA).** L'Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat i Acreditació (ANECA) és

una fundació estatal que té com a objectiu contribuir a la millora de la qualitat del sistema d'educació superior mitjançant l'avaluació, certificació i acreditació d'ensenyaments, professorat i institucions.

- **Ministeri de Cultura.** El Ministeri de Cultura té competències en diferents unitats i organismes. Les principals línies d'actuació són coordinades per les diferents direccions generals i són: l'Administració electrònica i la societat de la informació; els arxius; les arts escèniques i música; les biblioteques; cinema i audiovisuals; cooperació cultural; estadística; fundacions, llibres, museus; patrimoni històric; promoció d'art; propietat intel·lectual.
- **Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques.** Aquesta Direcció General s'ocupa de coordinar la Subdirecció General de Promoció del Llibre, la Lectura i les Lletres Espanyoles, la Subdirecció General dels Arxius Estats i la Subdirecció General de Coordinació Bibliotecària.
- **Àrea d'arxius.** Aquesta àrea proporciona informació general i bàsica sobre els serveis, fons documentals i activitats de cadascun dels arxius gestionats pel Ministeri de Cultura; i sobre els recursos dirigits a professionals dels arxius i d'altres disciplines afins, a investigadors especialitzats, estudiants o ciutadans: recursos arxivístics i publicacions a Internet, legislació i normativa arxivístiques, antecedents, administratius o jurídics, enllaços a altres arxius i altres recursos informatius. A més de la consulta de les bases de dades: Portal d'Arxius Espanyols en Xarxa (PARES); Cens-guia d'arxius d'Espanya i Iberoamèrica; Guies de fons documentals; Legislació històrica d'Espanya; Catàleg de Biblioteques d'Arxius.
- **Àrea de biblioteques.** Aquesta àrea proporciona informació sobre els serveis i les eines dirigides a la gestió bibliotecària i al coneixement de recursos informatius i culturals. Entre aquests recursos, destaquen els accessos al Catàleg del Patrimoni Bibliogràfic de les Biblioteques Públiques de l'Estat, al portal de les biblioteques públiques *Travessia*, al servei cooperatiu d'informació a Internet *Pregunti: les biblioteques responen*, la base de dades de registres bibliogràfics per a la catalogació automatitzada *Rebeca*, i els directors de les biblioteques públiques de l'Estat, de les biblioteques centrals de les comunitats autònomes i dels serveis de biblioteques autonòmics.
- **Àrea del llibre, la lectura i les lletres.** Entre les activitats i eines generades per aquesta àrea es troben: l'Agència Espanyola de l'ISBN, el Pla de foment de la lectura; el Centre de Documentació del Llibre, entre d'altres.
- **CSIC. Consell Superior d'Investigacions Científiques.**
- **Oficina Espanyola de Patents i Marques (OEPM).** L'Oficina Espanyola de Patents i Marques impulsa el desenvolupament tecnològic i econòmic i hi dóna suport no solament per mitjà de la concessió dels diversos títols de propietat industrial, sinó també oferint serveis amb valor afegit basats en

la informació de les diferents modalitats de propietat industrial concedides per l'OEPM i per altres oficines de propietat industrial estrangeres.

- **Institut d'Estudis Documentals sobre Ciència i Tecnologia (IEDCYT)** - antic Cindoc. Organisme dependent del CSIC, la funció principal del qual és analitzar, recopilar, difondre i potenciar la informació científica en totes les àrees del coneixement. Les seves àrees de recerca estan vinculades amb la ciència i la tecnologia, i les ciències socials i humanitats. La missió principal de l'IEDCYT és fer recerca orientada a l'àmbit de la política, organització i activitats científiques i tecnològiques, el tractament i gestió de la informació científica i tecnològica, el disseny i aplicació d'indicadors per a l'anàlisi de les activitats i producció científica espanyola en ciències humanes, naturals, socials i tecnològiques.

3) Acadèmics

a) Internacionals

- **Espai Europeu d'Educació Superior (EEES)**. Es tracta d'un projecte de caràcter intergovernamental en què participen les universitats, els estudiants, la Comissió Europea i altres organitzacions, que s'ha marcat com a objectiu l'establiment d'un Espai Europeu d'Educació Superior l'any 2010.
- **Servei d'Informació Comunitari sobre Investigació i Desenvolupament (CORDIS)**
- **Xarxa europea d'educació EURYDICE**. Xarxa d'informació que es va crear el 1980 i que aglutina documentació abundant sobre l'educació superior a la Unió Europea. Des de 1995 forma part del Programa SÒCRATES.
- **Erasmus Student Network (ESN)**. Xarxa d'estudiants Erasmus que ofereix suport i assessorament als estudiants d'intercanvi, i també possibilita experiències multiculturals als alumnes que no poden viatjar a l'estranger (*internationalisation at home*).
- **European Association of Quality Assurance in Higher Education (ENQA)**. Xarxa europea creada l'any 2000 per a promoure la cooperació europea i garantir la qualitat en l'ensenyament superior. S'encarrega de distribuir informació, difondre experiències i bones pràctiques en temes de qualitat (QA) en educació superior entre les diferents agències europees de qualitat, autoritats públiques i institucions d'educació superior.

b) Nacionals

- **Ministeri d'Educació i Ciència**. Portal del Ministeri d'Educació que proporciona informació sobre les àrees d'educació i universitats.

- **Universitats espanyoles. EEES.**
- **Directori d'universitats espanyoles.**
- **Conferència de Rectors d'Universitats Espanyoles (CRUE).** La Conferència de Rectors d'Universitats Espanyoles és una associació sense ànim de lucre formada per universitats públiques i privades espanyoles. Actualment, estan associades 50 universitats públiques i 24 de privades. La CRUE promou la reflexió sobre les finalitats i problemes universitaris i orienta els seus plantejaments amb criteris que van més enllà dels interessos de sectors o grups particulars. Es pretén que representi les institucions universitàries espanyoles i que faciliti tant la cooperació i relació amb altres conferències de rectors internacionals.
- **Universitat de Barcelona**
- **Universitat Carlos III de Madrid**
- **Universitat Oberta de Catalunya**
- **Universitat Complutense de Madrid**
- **Universitat Pompeu Fabra**
- **Universitat de Salamanca**

1.2.2. Empreses productores d'informació

- **Elsevier.** Grup editorial especialitzat sobretot en monografies, bases de dades i publicacions periòdiques de medicina i ciències de la salut, encara que una part de les seves publicacions se centra en les ciències socials. És propietària del servei Science Direct a partir del qual es proporciona accés a articles de revistes publicats a partir de 1998 en publicacions periòdiques, generalment pertanyents a la mateixa editorial Elsevier. Produeix i distribueix informació.
- **Emerald.** És el nom que va adoptar l'editorial MCB University Press, especialitzada sobretot en ciències econòmiques i empresarials, en començar a orientar el seu negoci cap a les publicacions electròniques. Destaca el servei Emerald Full Text mitjançant el qual es pot consultar el text íntegre de les seves publicacions.
- **Factiva.** El servei Factiva.com deriva del sistema de bases de dades Reuters Business Briefing. Permet consultar milers de les fonts d'informació

més prestigioses a escala internacional (diaris, revistes, agències de premsa, etc.).

- **ISI-Thomson.** Institute for Scientific Information és l'empresa fundada originalment per E. Garfield que avui pertany a la multinacional Thompson. Sota la denominació genèrica de *web of knowledge* difon diversos productes d'informació, el més conegut dels quals és el *web of science* que indexa entorn de 8.000 revistes científiques de totes les disciplines científiques. En aquestes bases de dades es troba la bibliografia científica de més sofisticació i qualitat metodològica, difusió, visibilitat i impacte internacional.
- **Kluwer.** Editorial holandesa creada al final del segle XIX, especialitzada en la publicació de monografies, obres de referència i revistes científiques de temàtica multidisciplinària. S'encarregava de la base de dades de publicacions periòdiques electròniques de ciències socials Kluwer On Line, la qual ara forma part de SpringerLink, especialitzada en publicacions periòdiques, monografies i obres de referència de ciències, tècnica i medicina.
- **LexisNexis.** Proveïdor de continguts especialitzat en dret i legislació (Lexis) i premsa (Nexis): publicacions periòdiques, textos legals i altres fonts impreses.
- **Proquest.** És un productor i distribuïdor de col·leccions electròniques de temàtica multidisciplinària, en text complet.
- **Springer.** Editor en ciència, tècnica i medicina. Distribueix en línia els seus llibres i revistes per mitjà del servei SpringerLink.
- **Taylor & Francis.** Grup editorial britànic amb més de 200 anys de presència al mercat i que inclou tot tipus de disciplines, encara que presta un interès especial a les ciències socials.
- **Thomson Reuters.** Empresa especialitzada en informació multidisciplinària per a professionals, científics i empreses: ciència, dret, sanitat, mitjans de comunicació, etc. Propietària de gran quantitat de bases de dades i seus web i de diversos productes relacionats amb la documentació: ProCite, EndNote, RefMan, etc.
- **Wiley InterScience.** Empresa creada al començament del segle XIX i que durant el segle XX es va anar especialitzant en publicacions científiques. A partir del seu servei InterScience dona accés a publicacions periòdiques, obres de referència, monografies i bases de dades de temàtica multidisciplinària, encara que gran part d'elles corresponen a ciències socials, sobretot educació, economia i dret.

1.3. Distribuïdors d'informació

1.3.1. Empreses distribuïdores d'informació

- **Dialog.** Distribuïdor en línia de 200 bases de dades, entre les quals hi ha les produïdes pel seu anterior propietari Thomson Reuters: Derwent World Patents Index (DWPI), Investext, TrademarkScan, SciSearch (*web of science*), Biosis i moltes d'altres. Recentment va ser adquirit per Proquest. Altres distribuïdors de bases de dades en línia són: STN, DataStar i Questel-Orbit.
- **MetaPress.** MetaPress ofereix a editors de tot el món allotjament del seu contingut en text complet en línia (pdf i html), i el fan accessible als clients de cadascun. Accés a 1.000 llibres electrònics i 3.000 títols de revistes publicades per cent editorials, entre les quals: Springer, American Library Association (ALA), El Profesional de la Información (EPI), IOS Press, Inderscience, Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS), etc.

1.3.2. Agències de subscripcions

Les agències de subscripcions han gestionat tradicionalment les subscripcions a revistes de les biblioteques davant les editorials. La seva feina resulta molt còmoda per a tots, ja que les biblioteques no s'han de preocupar de les subscripcions o baixes, reclamacions, etc., ni de la correspondència en diferents idiomes ni del pagament en diferents divises. I a les editorials també els simplifica la feina perquè en comptes de rebre subscripcions soltes, en reben diverses (acumulades per l'agència) en una única comanda.

A canvi dels seus serveis, les agències cobren una comissió a les biblioteques i reben un descompte de les editorials. Tanmateix, amb l'espiral d'encariment de les revistes, ha disminuït el nombre de subscripcions i els agents s'han vist obligats a diversificar les seves activitats produint i distribuint bases de dades, assessorant, etc.

- **Ebsco.** Una de les empreses líders en el sector, desenvolupa els seus serveis com a agència de subscripcions actuant com a passarel·la entre els usuaris i els editors. La seva oferta inclou milers de revistes de tots els camps de la ciència, i l'accés a les publicacions periòdiques el porta a terme per mitjà d'EBSCO-Host Electronic Journal Service, interfície que permet la interrogació per articles o per revistes, possibilitat de desar les cerques i possibilitat de recerca automatitzada i avís per correu electrònic.
- **Swets.** Agència de subscripcions a publicacions periòdiques fundada el 1901. Permet la consulta de més de 300.000 revistes procedents de més de 65.000 editorials per mitjà del seu servei Swets-Wise: es poden trobar publicacions de qualsevol disciplina científica i aquest servei pot ser enllaçat

Altres agents de subscripcions

- Díaz de Santos.
- Mundi-Prensa.
- Alibri (Barcelona), antiga llibreria Herder.

amb bases de dades. Disposa d'una sèrie de serveis per a professionals de la informació, a més del ja esmentat Swets-Wise: eBooks, ScholarlyStats, ALPSP Learned Journals Collection, PressDisplay i e-Select. Swets analitza la col·lecció de cadascun dels seus clients.

1.3.3. Sindicadors de continguts

La paraula **sindicació** és nord-americana i significa proveir de continguts diaris, revistes i emissores, perquè aquests els editin o els emetin.

La sindicació de continguts existia, doncs, des de fa molts anys amb l'operació de les agències de notícies (EFE, Reuters, Associated Press...). Elles produeixen notícies i les sindicuen als diaris i emissores. Altres empreses poden syndicar mots encreuats i passatemp, tires de còmic, etc., i també programes de televisió.

El terme s'ha fet conegut fora dels EUA en els anys recents quan han aparegut moltes empreses que venen continguts per Internet per a omplir seccions determinades dels webs i intranets de tantes empreses i institucions clientes, d'acord amb el perfil temàtic de cadascuna.

Qualsevol empresa que produeixi informació es pot convertir en sindicadora: Páginas Amarillas, Anuntis, QdQ, directoris, diaris, revistes... El productor Factiva, esmentat anteriorment, és a més un sindicador important.

Alguns sindicadors de premsa:

- **MyNews.** *My News* és el primer diari electrònic personalitzat d'Europa. La base de dades buida les edicions impreses d'una selecció de títols de premsa nacional, regional i internacional, tant gratuïts com de pagament, de temàtica general i especialitzada, i també butlletins oficials i agències de notícies.
- **iMente.** Sistema que fa un seguiment de la premsa digital per a proporcionar un servei de difusió selectiva de la informació a empreses. Inclou una base de dades de notícies en línia.

1.3.4. Associacions professionals

a) Internacionals

RSS

Una forma actual molt comuna de sindicació de continguts és l'**RSS** (que significa *really simple syndication*). Aquest RSS és un *feed*: una font constant d'articles que alimenta els llocs web que s'hi han subscrit. La sindicació de continguts no va ser mai tan fàcil.

- **American Library Association (ALA)**. Associació de biblioteques americanes encarregada de subministrar informació a l'ALA, als membres de l'Associació i treballar sobre les noves tecnologies.
- **Association of Research Libraries (ARL)**. Associació de biblioteques de recerca: líder en el desenvolupament de models de comunicació eficaços que proporciona l'accés a la informació de qualitat en suport a la recerca, ensenyament, aprenentatge i servei a la comunitat.
- **Association des Professionnels de l'Information et de la Documentation (ADBS)**. Va ser creada el 1963 a fi d'agrupar tots els professionals de la informació i la documentació. Entre els seus objectius hi ha:
 - Desenvolupar els intercanvis professionals.
 - Promoure i defensar la professió.
 - Difondre i desenvolupar l'aplicació de les noves tecnologies.
 - Elaborar publicacions.
- **Association des Bibliothécaires de France (ABF)**. Va ser fundada el 1906. És l'associació més antiga de bibliotecaris francesos. Agrupa tot el personal dels tipus d'establiments i de totes les categories. Publica el *Bulletin d'Information ABF*.
- **American Society for Information Science and Technology (ASIS)**. Servidor web d'ASIS que reuneix els professionals de la informació en la guia de noves i millors teories, tècniques i aplicació de noves tecnologies en la millora en l'accés a la informació. Ofereix una relació completa dels grups de treball que la componen, amb possibilitat de cerca al servidor, el catàleg de les seves publicacions que es poden demanar per via electrònica, les seves conferències anuals i grups de discussió, i també enllaços a llocs web rellevants europeus d'associacions professionals i recursos relacionats amb la seva especialització.
- **The Association for Information for Management (ASLIB)**. Organització amb més de 2.000 membres de 70 països, que promou una aplicació més òptima de la gestió de la informació. Al seu servidor ofereix en llengua anglesa informació sobre la seva organització, publicacions i activitats, formació i congressos. Inclou, per a facilitar la recerca a les pàgines web del servidor, un sistema d'interrogació que pot ser global, al lloc web complet, o pot ser local dins d'una col·lecció determinada de documents.
- **European Bureau of Library, Information and Documentation Associations (EBLIDA)**. Organització d'associacions europees de biblioteques, arxius, documentació i informació que promou els interessos professionals en els organismes de la Unió Europea i la cooperació entre els seus

membres. Els temes en què es concentra són: problemes de la societat de la informació europea, inclosos els drets d'autor i llicències, la cultura i l'educació. Promou el lliure accés a la informació en l'era digital i el paper de les biblioteques i arxius en l'assoliment d'aquest objectiu.

- **Xarxa Europea de Documentació i Informació sobre l'Amèrica Llatina (REDIAL).** REDIAL és una associació internacional sense ànim de lucre, que desenvolupa diferents projectes des de la seva constitució el 1989. A Espanya té quinze institucions membres, biblioteques i centres de documentació, que treballen en recursos d'informació per a donar suport a la recerca llatinoamericanista.

b) Nacionals

- **Associació Andalus de Bibliotecaris (AAB).** L'Associació Andalus de Bibliotecaris va néixer el 1981 com a associació professional independent, i tenia com a objectiu fonamental representar i defensar els interessos dels bibliotecaris d'Andalusia.
- **Associació Asturiana de Bibliotecaris, Arxivers, Documentalistes i Museòlegs (AABADOM).** Fundada el 1989 amb l'objectiu fonamental de **promoure el desenvolupament dels seus associats i la millora dels serveis que els encarregaven**, disposa en l'actualitat de més de 150 socis que representen bona part dels **professionals asturians**. AABADOM publica un butlletí per a socis i subscriptors amb periodicitat trimestral. Organitza congressos com el desenvolupat a Oviedo sobre bibliografia i cursos.
- **Associació d'Arxivers de Castella-Lleó (ACAL).** Associació fundada el 1991 per un grup d'estudiants d'Arxivística de l'Escola de Biblioteconomia de la Universitat de Salamanca. És constituïda per professionals dels arxius que treballen en àrees i tipus de centres diferents de totes les comunitats autònoms de l'Estat.
- **Associació Espanyola de Documentació Digital (AEDOC).** AEDOC ha nascut amb la idea de difondre un pla d'acció dirigit a la incorporació de les noves tecnologies a la gestió de les empreses i professionals com a mitjà més eficaç per a aconseguir l'increment més gran possible de la productivitat econòmica.
- **Associació Basca de Professionals d'Arxius, Biblioteques i Centres de Documentació (ALDEE).** L'objecte de l'Associació és el desenvolupament professional dels seus membres, i també propiciar una presa de consciència més gran respecte de les perspectives i realitats del seu camp professional en la comunitat autònoma del País Basc.
- **Associació Espanyola d'Arxivers, Bibliotecaris, Museòlegs i Documentalistes (ANABAD).** Va ser creada el 1949, però legalment no es va cons-

tituir fins al 1978. És l'associació més antiga d'Espanya. La seva principal activitat és editorial, publica monografies sobre temes professionals que serveixen d'instrument de formació contínua i la revista del butlletí d'Anabad que és l'òrgan d'expressió per a tots els seus associats. Informa de les activitats amb els seus fulls informatius. Posa a disposició recursos professionals, documents, enllaços de legislació interessants, etc. També disposa d'un fòrum professional i permet la possibilitat de subscriure's a llistes de correu.

- **Associació Professional d'Especialistes en Informació (APEI).** Punt de trobada, reflexió, debat i anàlisi sobre la situació dels professionals a Espanya i el desenvolupament de la societat de la informació.
- **Associació Valenciana d'Especialistes en Informació (AVEI).** Organització professional que es va crear el 1993 per a intentar aglutinar els interessos de bibliotecaris, documentalistes i arxivers i treballar per a millorar les condicions en les quals es desenvolupa aquesta professió.
- **Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya.** Es tracta del servidor de l'únic Col·legi Professional de Bibliotecaris i Documentalistes existent a Espanya. S'hi pot trobar informació sobre l'associació, serveis, publicacions, cursos, jornades, etc. Des de la pàgina principal manté seccions d'última hora, agenda, el més destacat.
- **Federació Espanyola de Societats d'Arxivística, Biblioteconomia, Documentació i Museística (FESABID).** La Federació Espanyola de Societats d'Arxivística, Biblioteconomia, Documentació i Museística (FESABID) és una entitat de dret privat, sense ànim de lucre, fundada el 1988 a fi de reunir les associacions professionals més rellevants del sector. La Federació constitueix un lloc de trobada dels professionals espanyols representats per les seves respectives associacions, a fi d'intercanviar coneixements i experiències i fer junts projectes d'interès comú.
- **Fundació Sánchez Ruipérez.** La Fundació Germán Sánchez Ruipérez és una institució sense finalitat de lucre, reconeguda pel Ministeri de Cultura, i constituïda l'octubre de 1981. El seu objectiu general és la creació, foment i desenvolupament de tot tipus d'activitats culturals i, molt en especial, del llibre i la lectura.
- **Capítol espanyol (ISKO).** L'Associació per a l'Organització del Coneixement (ISKO) és una societat internacional fundada el 1989. Sobrepasa els cinc-cents membres a més de cinquanta països on desenvolupa la seva activitat a partir dels seus capítols nacionals, entre els quals es troba Espanya en l'actualitat. Al lloc web del capítol espanyol d'ISKO es pot accedir a les actes dels últims congressos.

- **Associació Espanyola de Documentació i Informació (SEDIC).** L'Associació Espanyola de Documentació i Informació, fundada el 1975, es dedica al foment de l'intercanvi d'experiències i a la formació de bibliotecaris, documentalistes i altres professionals de la informació. També assumeix un paper actiu en la representació dels interessos de la nostra comunitat professional davant de les administracions públiques espanyoles, la Unió Europea i diversos organismes internacionals.
- **Societat Catalana de Documentació i Informació (SOCADI).** Entitat sense ànim de lucre creada el 1984. Entre les seves principals finalitats hi ha fomentar la col·laboració i intercanvi d'experiències dels especialistes de la informació i documentació i fer activitats i mantenir relacions amb entitats anàlogues de Catalunya, la resta d'Espanya i l'estranger.

2. Sistemes d'informació col·laboratiu

Els sistemes d'informació col·laboratiu es caracteritzen per produir informació i continguts mitjançant la col·laboració (altruista) de moltes persones que se solen desconèixer entre elles.

Gairebé tots aquests sistemes són el resultat de l'anomenat *Web 2.0*, pel qual es posen en marxa sistemes d'informació dissenyats perquè s'hi pugui interactuar. Si resulten prou atractius i útils, els internautes hi participen, compartint informació i generant coneixement.

2.1. Llistes de correu

2.1.1. Definició i característiques

Les **llistes de correu** són un conjunt d'adreces electròniques utilitzades per a enviar i intercanviar missatges entre els membres de la llista. Cada llista de correu versa sobre un tema particular. Les llistes són gestionades per un o diversos coordinadors que vetllen pel compliment d'unes normes mínimes de convivència.

Les llistes de correu, anomenades també *llistes de discussió*, *llistes de distribució* i *fòrums electrònics*, es remunten al començament de 1990, és a dir, són molt anteriors al Web 2.0 i fins i tot a Internet. Durant la dècada de 1980 van sorgir alguns sistemes propietaris que usaven les xarxes telefòniques de transmissió de dades de les companyies telefòniques, un servei similar a aquest però tècnicament diferent, anomenat *News*, era usat gairebé exclusivament pels informàtics i persones aficionades a les xarxes de telecomunicacions.

Perquè funcioni una llista es necessita un ordinador servidor de llistes que allotgi el programa gestor, tant els aspectes administratius dels subscriptors, com el reenviament dels missatges entre subscriptors.

Els **grups de notícies** són fòrums electrònics en què l'usuari publica missatges d'interès comú. Per a accedir-hi, es necessita un programa anomenat *lector de notícies* (*newsreader*), que fa un seguiment dels grups de notícies a què una persona està subscripta. Tant l'Internet Explorer com el Netscape Navigator tenen lectors de notícies incorporats. Per a llegir un grup de notícies o participar-hi, cal subscriure-s'hi.

Programes gestors de llistes

Hi ha diversos programes gestors de llistes; els més coneguts són Listserv i Majordomo. Google, Yahoo i altres proveïdors permeten crear llistes (anomenats ara *grups*) gratuïtes, però amb publicitat.

A Espanya RedIris allotja unes 200 llistes de temes acadèmics. També la Universitat de Castella-la Manxa disposa d'un servidor amb algunes llistes. Els subscriptors han de tenir en compte que hi ha tres adreces de correu electrònic molt diferents, que no s'han de confondre:

1) Enviar els missatges perquè els rebin tots els membres:

nomllista@nomservidor.es

2) Enviar ordres al servidor per a canviar alguna característica, donar-se d'alta o de baixa (automàticament):

listserv@nomservidor.es

3) Enviar preguntes o peticions a l'administrador de la llista:

nomllista-request@nomservidor.es

És convenient llegir les normes de bona educació (*netiquette*) per a participar en les llistes.

Les llistes poden ser de participació lliure o bé moderada. Aquestes tenen una persona (o un equip) que llegeix tots els missatges i decideix publicar-los, segons si els considera adequats o no.

Actualment, els servidors ja detecten automàticament els correus brossa i eliminen els virus. Tanmateix, molts servidors no accepten missatges amb fitxers adjunts o determinats formats.

Normalment els missatges es van acumulant als arxius de la llista i només els poden llegir els membres, però algunes llistes els deixen en obert, per la qual cosa són indexats pels cercadors, cosa que contribueix a la visibilitat de la llista.

Enllaç d'interès

Podeu llegir, per exemple, el servei de llistes de distribució de RedIris.

2.1.2. Selecció de recursos

1) Cercadors de llistes

- eListas, servei de llistes de correu en espanyol
- Servei de llistes de correu acadèmiques de RedIRIS. Llistes d'interès general per a la comunitat acadèmica i científica espanyola. Donen suport a treballs de col·laboració entre grups d'usuaris amb interessos comuns i actuen com a plataforma de fòrums electrònics de discussió i treball per a la participació activa de la Comunitat RedIRIS en temes d'interès acadèmic i científic.

2) Grups

- Google Grups
- Yahoo! Groups en espanyol

2.2. Blogs

2.2.1. Definició i classificació

Els blogs són diaris personals o corporatius. Es basen en apunts (*posts*) o notícies, enllaços, comentaris i opinions escrits en un estil informal i subjectiu.

Anomenats originalment *weblogs*, ara es denominen comunament *blogs*. En català es va usar la traducció *bitàcola* (en anglès, *quadern de bitàcola* es diu *logbook*), però no ha tingut acceptació davant el còmode monosíl·lab universal *blog*.

Els blogs són llocs web amb un programari que permet al responsable del blog (un administrador de web a petita escala, que es denomina *blogger*) publicar continguts de tot tipus (textos, imatges, àudio, vídeo) amb molta facilitat i, al seu torn, permet també als lectors fer-ne comentaris. Els comentaris es fan visibles per a tots quan aquest responsable els aprova.

El primer blog en el qual els lectors podien deixar comentaris va aparèixer el 1998. El 1999 es va crear Blogger.com (comprat per Google el 2003), un servidor de blogs gratuït en què qualsevol es pot fer un blog d'una manera molt senzilla.

Conceptualment són sistemes descendents dels antics taulers d'anuncis electrònics (*bulletin board systems*, BBS) que van existir en els anys previs a Internet, gestionats per un *system operator* o *sysop*, encara que llavors els seus continguts es limitaven gairebé exclusivament a la informàtica.

Els blogs han estat la base del desenvolupament del Web 2.0, ja que van mostrar d'una manera pràctica que era factible i que funcionava compartir i participar fent alguna cosa conjuntament. Fins llavors la informació havia fluït només en un sentit: des del web als lectors, però ara aquests també intervenien produint continguts complementaris.

Com és lògic, l'interès de cada blog depèn del seu autor. Alguns, escrits per famosos reben centenars de milers de visites. D'altres, en canvi, no són més que diaris personals amb anècdotes.

Els diaris i revistes mantenen blogs per a conèixer l'opinió dels seus lectors. I en general, moltes institucions i empreses els usen per a publicitar productes i rebre retroalimentació dels clients.

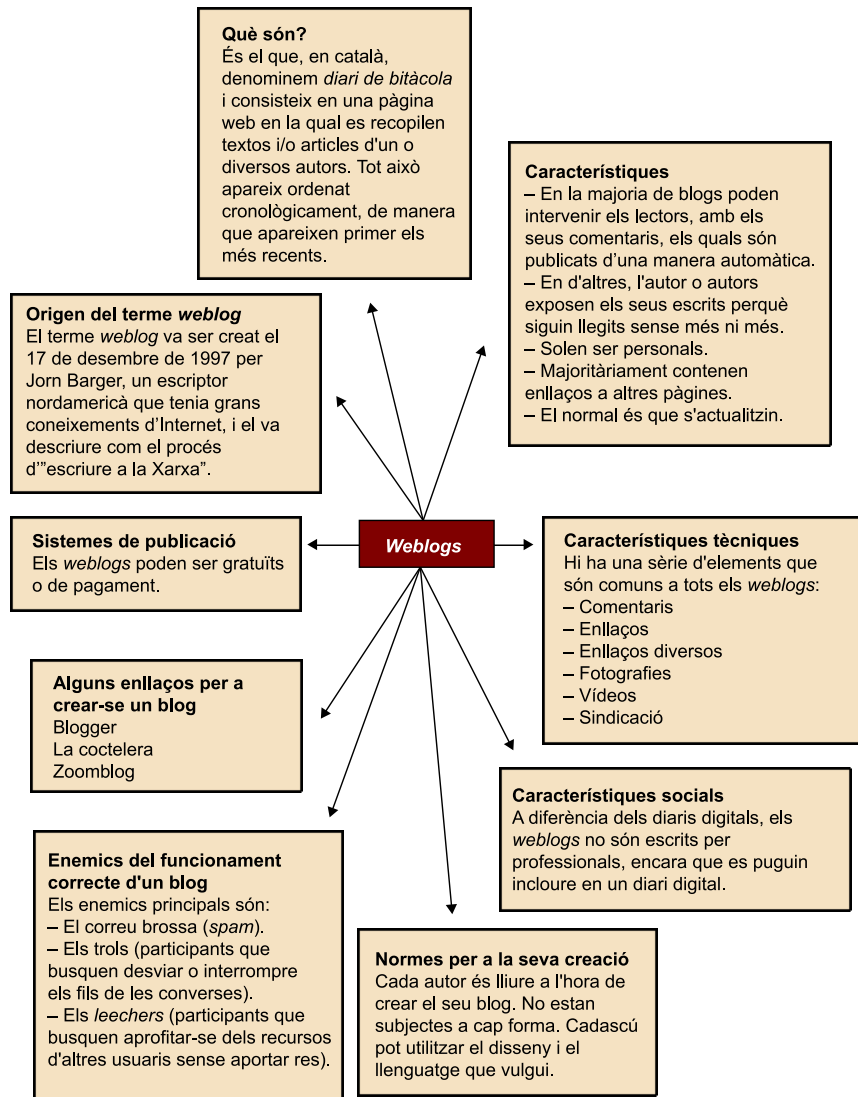
El conjunt de tots els blogs s'anomena **blogosfera** i el dels de biblioteca documentació, **biblioblogosfera**. Els blogs acostumen a tenir una llista d'enllaços a altres blogs recomanats, el que s'anomena el/la **blogroll**.

Crear un blog a Blogger

A Youtube trobareu un vídeo amb una explicació senzilla sobre la creació d'un blog a Google Blogger. Vídeo elaborat per a Telemàtica educativa de l'especialització de Telemàtica i informàtica per a l'educació a distància, Universitat Nacional Oberta. Veneçuela.

Quants blogs hi ha?

Technorati (un cercador de blogs) té indexats 133 milions de blogs, però la xifra dels existents se suposa que és molt més elevada, ja que també es poden crear blogs dins d'altres plataformes generals com MySpace o Facebook.

Gràfic procedent de Weblog

2.2.2. Selecció de recursos

- **Twitter.** Creat el 2006, és un sistema de microblogging: publicació de textos (*twits*) de només 140 caràcters per a notícies curtes o simplement dir el que s'està fent o preguntar alguna cosa als altres *twitters*. Es coneix com l'*SMS d'Internet*. Si bé al principi va semblar una mica inusual, el cert és que ha guanyat una popularitat enorme (ha tingut un creixement anual del 1382%) i el febrer de 2009 era el tercer sistema social més usat després de Facebook i MySpace.

a) Directoris

- **Bitàcoras.com**
- **Weblogs.com**

2.3. Webs per a compartir fotos, vídeos, diapositives, etc.

2.3.1. Definició i classificació

Gràcies a la popularització de càmeres de fotos i vídeos digitals, moltes persones poden crear fotografies o fitxers de vídeo i àudio i és habitual que els vulguin compartir amb un grup d'amics o en xarxa. Per això, van aparèixer llocs web dedicats a compartir aquest tipus de documents audiovisuals.

Els objectes més populars són les fotos, els vídeos i les presentacions en Power Point o diapositives.

2.3.2. Selecció de recursos

a) Fotografies

- **Flickr.** És un servidor d'imatges (i vídeos des d'abril de 2008) creat el 2004. El març de 2005 va ser comprat per Yahoo! El novembre de 2008 va assolir els 3.000 milions de fotos. Va ser un dels primers webs a implementar l'etiquetatge (*tagging*) –en aquest cas de les fotos– per part del públic, el que es coneix per *folksonomies* (de *folk* 'gent' i 'taxonomia'). Molts blogs i webs estalvien espai de servidor pujant les seves fotos a Flickr.
- **Picasa.** Servidor, organitzador i editor d'imatges en línia creat per Idealab (Califòrnia) i comprat per Google el 2004. El nom es basa en el pintor Pablo Picasso, i també en la frase "*pictures per a casa meva*". Permet editar fotos (retallar-les, treure ulls vermells, contrastar-les...) i mostrar-les per àlbums, etiquetes, data i lloc del món (*geotagging*). El 2008 va incorporar el reconeixement de cares i d'edificis.
- **Pikeo**
- **Panoramio**

b) Vídeos

- **YouTube.** És un web que permet compartir vídeos digitals per Internet. Va ser fundat el febrer de 2005 per tres antics empleats de PayPal i va ser comprat per Google l'octubre de 2006. YouTube usa un reproductor en línia basat en Adobe Flash per a servir el seu contingut. És molt popular gràcies a la possibilitat d'allotjar d'una manera senzilla vídeos personals, clips de pel·lícules, programes de televisió, vídeos musicals... Els enllaços a vídeos de YouTube poden ser posats també en blogs i llocs web personals usant API o incrustant cert codi html.

- **Vimeo.** És el més utilitzat pels videobloggers. La seva comunitat d'usuaris és més reduïda que la de YouTube, però la qualitat de visualització dels vídeos és molt més gran.
- **BlipTV.** Comunitat d'usuaris més petita que YouTube, però que disposa de vídeos d'una qualitat considerable.

c) Diapositives

- **SlideShare.** És un web on els usuaris poden pujar, veure i compartir arxius de presentacions en PowerPoint i altres formats similars. En pujar els fitxers a SlideShare es converteixen automàticament a Flash, la qual cosa fa que estiguin disponibles per a la visualització en línia.
- **AuthorStream.** Menys conegut que SlideShare, però amb una qualitat superior, especialment en les animacions de la diapositiva.
- **Issuu.** Converteix arxius PDF en objectes Flash i els dóna un aspecte de revista impresa. S'utilitza per alguns centres d'informació per a difondre butlletins de novetats, etc.
- **Scribd.** Permet compartir qualsevol document ofimàtic: Word, Excel, PDF, etc.

Enllaç d'interès

Podeu consultar, per exemple, la presentació sobre Twitter per a documentalistes.

2.4. Webs de promoció de notícies

2.4.1. Definició i classificació

Digg, Menéame i DocuMenea són webs en què els usuaris envien ressenyes de notícies aparegudes en diferents mitjans, i les etiqueten segons el tema i inclouen un enllaç a l'original. Al principi les notes se situen en un directori secundari, on són votades pel públic fins que superen un determinat nombre de vots i llavors es promocionen a la portada o *home*.

Les notícies que no assoleixen aquesta votació en un període de temps fixat són esborrades.

Els lectors poden donar vots negatius de càstig en casos de correu brossa, nota duplicada o mal etiquetada.

Aquest tipus de servei web és capaç de crear i canalitzar molt trànsit cap a les fonts originals de la informació.

2.4.2. Selecció de recursos

- **Digg.** Es va crear el desembre de 2004. El nom ve de l'anglès *dig* 'cavar' (cavar fins a fer pujar una notícia a la superfície i fer-la visible).
- **Menéame.** Funciona com Digg però amb un programari fet a Espanya, que ara és d'ús lliure. S'usa *menear* com a sinònim de *votar*.
- **Documenea.** A diferència de Digg i Menéame, que tracten de tots els temes, el web Documenea està especialitzat en notícies de biblioteconomia, documentació, arxivística, periodisme, informàtica i tecnologies de la informació. El va posar en marxa un grup de professionals espanyols de l'entorn de la revista *EPI*, els quals rastregen sistemàticament un centenar de fonts (diaris, revistes, blogs, butlletins, webs d'organismes...), per la qual cosa és una font molt exhaustiva de tot el que succeeix.

2.5. Wikis

2.5.1. Definició i classificació

Un **wiki** és una web que utilitza un programari que permet la creació i edició fàcils de qualsevol nombre de pàgines web interrelacionades, utilitzant un llenguatge de marques simplificat.

Els wikis s'utilitzen per a crear llocs web col·laboratiu i per a dinamitzar llocs web d'una comunitat. És un sistema en què els participants es troben en igualtat de condicions per a penjar i revisar els seus textos i els dels altres.

És freqüent usar wikis a empreses, lligats a la intranet i als sistemes de gestió del coneixement institucional, en els quals els empleats creen i editen pàgines sobre procediments, mètodes de treball, experiències, problemes, solucions, etc.

El programari més utilitzat per a crear wikis és MediaWiki. Es tracta d'una eina de programari lliure mantinguda per la Fundació Wikimedia i és el sistema sobre el qual està construïda la Viquipèdia.

La paraula *wiki*

Wiki és una paraula hawaiana que significa 'ràpid'.

2.5.2. Selecció de recursos

- **Viquipèdia.** L'enciclopèdia Viquipèdia és la realització wiki més coneguda, un èxit del treball col·laboratiu i altruista, model del fenomen 2.0.

L'enciclopèdia Viquipèdia va ser posada en marxa el 15 de gener de 2001 per Jimmy Wales i Larry Sanger. El juny de 2009 disposa de 13 milions d'articles (entre els quals, 2,9 milions en anglès i 0,4 milions en espanyol). Tal com és descrita en la mateixa Viquipèdia, és: una enciclopèdia lliure i poliglota basada en la col·laboració dels seus contribuents per mitjà de la tecnologia wiki. Gràcies a aquesta tecnologia, qualsevol persona amb accés a Internet pot modificar la gran majoria dels articles mitjançant un navegador web.

El projecte va començar com a complement de Nupediade, una enciclopèdia escrita per experts. En l'actualitat depèn de la Fundació Wikimedia, una organització sense ànim de lucre. La Viquipèdia va registrar el setembre de 2008 més d'11 milions d'articles, inclosos més de 2 milions en la seva edició en anglès, i més de 13 milions d'usuaris registrats.

Des de la seva concepció, la Viquipèdia no solament ha guanyat en popularitat sinó que el seu èxit ha propiciat l'aparició de projectes germans. Hi ha, tanmateix, controvèrsia sobre la seva fiabilitat. En aquest sentit, la revista científica *Nature* va declarar que la Viquipèdia en anglès era gairebé tan exacta com l'Enciclopèdia Britànica

en articles científics. A més, figura entre els deu llocs web més visitats del món.

- **SEDIC Wiki**

2.6. Treball en grup

2.6.1. Definició i classificació

El treball compartit entre diferents persones geogràficament disperses sempre havia estat possible usant mitjans tradicionals (viatges, correu postal, telèfon...). En la dècada de 1980 va començar a ser possible enviar textos per correu electrònic i rebre'ls gairebé instantàniament revisats, comentats o traduïts. La millora de les telecomunicacions ha anat permetent cada vegada més la possibilitat de fer-ho en temps real, sobre els mateixos documents electrònics.

Hi ha molts tipus de programes o eines pensats per al treball en grup, i un dels més coneguts (i gratuït) és BSCW, però n'hi ha d'altres:

- a) **Programes i plataformes per a treball en grup BSCW.**

Viquipèdia

La Viquipèdia és un dels deu llocs web més visitats pels internautes, apareix sempre en lloc destacat al cercador Google, però arrossega la controvèrsia sobre la seva fiabilitat, atès el poc nivell de control dels seus continguts.

Basic support for cooperative work (BSCW, sigla anglesa que correspon a l'expressió 'suport bàsic per al treball en cooperació') és un paquet de programari per a treballar en grup a través del Web, desenvolupat per la Societat Fraunhofer, Alemanya, l'octubre de 1995. Permet pujar documents, notificar esdeveniments i gestionar els grups. Els usuaris només necessiten un navegador web estàndard. A Espanya, RedIris el té instal·lat per als seus grups de treball.

Aquí es pot veure un exemple de la llista IweTel en què s'usa per a intercanviar fitxers que per la seva mida o característiques no es poden enviar per la llista:

Altres sistemes de creació recent dins del Web 2.0, en especial els *wikis*, també permeten el treball cooperatiu.

b) Treball i computació “en núvol”

El 2008 es va començar a utilitzar aquesta expressió per a referir-se al procés informàtic, al treball i a l'emmagatzemament de fitxers en llocs distants, generalment gratuïts per al gran públic i de pagament per a empreses –serveis “pro” (professionals), o prèmium, amb més capacitat i més prestacions.

La idea arrenca de fa unes dècades quan ja funcionava la informàtica client-servidor (o de procés compartit entre l'ordinador local i el servidor remot, en contraposició amb l'antic processador central). Per a contrarestar el poder de Microsoft, que cada any treia programes més pesats que requerien PC més potents, algunes empreses com Sun Microsystems van propugnar la idea de fabricar ordinadors senzills que operessin en núvol.

Amb el temps la idea s'ha anat fent realitat:

- Hi ha repositoris de tot tipus (E-LIS, Flickr, YouTube...).
- Google ofereix comptes de correu electrònic gratuïts amb 7 GB d'emmagatzemament (juny de 2009), i cada usuari pot tenir molts comptes (d'entrada Google ofereix cinquanta comptes).
- Google Docs és un escriptori en línia on es pot treballar amb processador de textos, pdf, full de càlcul i presentacions de diapositives, i també es poden convertir documents a diferents formats.

c) Equips d'especialistes

Un equip d'especialistes (de l'anglès *think tank*, traduït literalment 'dipòsit de pensament o d'idees') és una institució, organització o grup de recerca que ofereix consells i idees sobre política, comerç, interessos militars, tecnologia, etc. Hi treballen teòrics i intel·lectuals multidisciplinaris que elaboren anàlisis i recomanacions. Els equips d'especialistes poden ser institucions privades (instituts o fundacions no comercials), o grups d'experts amb una organitza-

El terme *think tank*

El terme *think tank* es va començar a usar en la dècada de 1950.

ció més o menys flexible, però estable (encara que també s'han format equips d'especialistes *ad hoc* només per a discutir un assumpte durant unes jornades de treball).

Si bé una o dues reunions presencials són gairebé insubstituïbles, avui els equips d'especialistes treballen a distància. És usual seguir el mètode Delphi: el coordinador envia una enquesta als membres; quan les rep de tornada emplenades les integra a un únic document i hi destaca les opinions contradictòries. Envia el nou document al grup per a la seva discussió i torna a integrar-hi les respostes. Si cal, es fa una tercera ronda.

2.6.2. Selecció de recursos

L'equip d'especialistes espanyol **Grup ThinkEPI** (estratègia i prospectiva de la informació) es va crear el maig de 2005 amb la intenció d'ajudar a dinamitzar la professió de biblioteconomia i documentació, contribuir a la formació permanent i al reciclatge sobre temes actuals, difondre coneixements seleccionats per experts per la seva importància i fomentar el desenvolupament de diàlegs oberts i participatius que generin noves idees. És compost per un nombre fluctuant entorn de 45 especialistes, molts dels quals són col·laboradors de la revista *El profesional de la información* (EPI) o pertanyen al seu comitè científic.

ThinkEPI és original en la seva manera de treballar: els informes individuals dels membres del grup es van enviant quinzenalment per la llista electrònica *IweTel* i després es penjen en el web juntament amb les discussions generades. Finalment, es publiquen en l'*Anuario ThinkEPI* (el 2009 se n'ha publicat la tercera edició).

2.7. Directoris

2.7.1. Definició i classificació

Encara que dels directoris personals ja s'ha tractat hi fem referència per ser una de les fonts de construcció col·laborativa.

La finalitat primària d'un directori és facilitar les dades de localització d'altres persones i institucions per a poder-s'hi posar en contacte. Però en realitat – segons la riquesa de les seves fitxes – és molt més que això: és un instrument de vertebració, com l'espina dorsal d'una comunitat, una manera de definir-la a còpia d'enumerar cadascun dels seus membres. Estableix una ordenació sistemàtica de persones, permet veure qui hi ha i qui no, comparar-se amb els altres, emular la situació d'altres...

Vegeu també

Podeu veure els directoris personals en el mòdul "Tipologia documental" d'aquesta assignatura.

En definitiva, un directori és una estructura que serveix perquè els seus membres es coneguin millor. I els avantatges d'un directori imprès es magnifiquen quan es posa en línia, ja que a la facilitat d'actualització per part de cada interessat i la recerca per diferents criteris se suma la comoditat de tenir enllaços des de cada fitxa a qualsevol tipus d'informació externa.

En l'actualitat, les xarxes socials van implementant cada vegada més aplicacions (blogs, xats, grups...) i, en part, també són directoris.

2.7.2. Selecció de recursos

- **Directori EXIT.** El Directori d'experts en el tractament de la informació es va crear entre el febrer i maig de 2005, allotjat a l'empresa Kronosdoc, Barcelona. El juny de 2009 disposa de 1.700 fitxes de professionals de la biblioteconomia i la documentació, i ja comença a ser un referent d'àmbit global. Per a poder figurar en *EXIT* s'ha de tenir un cert nivell d'experiència que permeti fer una classe d'una hora com a mínim, participar en projectes, presentar una comunicació a un congrés, o haver publicat algun article en una revista. Cada interessat emplena la seva fitxa i un comitè en decideix l'admissió.

2.8. Marcadors socials

2.8.1. Definició i classificació

Els navegadors disposen d'un menú, anomenat *Adreces d'interès* o *Marcadors* (*bookmarks*) que permet als usuaris guardar les pàgines del seu interès. Habitualment la llista d'adreces d'interès anava creixent fins a tornar-se impracticable, i només es podia consultar en un ordinador concret. Per a solucionar aquests inconvenients van sorgir uns web anomenats *marcadors socials* (*social bookmarking*) en què els usuaris podien guardar els seus enllaços. Al seu torn, permetien assignar-los paraules claus per a indexar-ne el contingut i recuperar-los. Aquests termes d'indexació es coneixen com a *etiquetes* (*tags*). Un **tag** és, doncs, un terme que s'usa per a descriure objectes.

Moltes vegades les etiquetes es mostren a la portada del web corresponent formant un núvol (núvol d'etiquetes), i són més grans les etiquetes més freqüents, de les quals hi ha més informació.

El conjunt de termes usats pels usuaris per a indexar una col·lecció d'objectes s'anomena **folksonomia** (de *folk* 'gent' i 'taxonomia', 'classificació').

El gran avantatge és la seva facilitat d'ús, mentre que els inconvenients són fruit del control nul sobre el vocabulari: les categories que es creen són molt genèriques, molt subjectives, sense relacions jeràrquiques, sense cap control sobre l'ambigüitat del llenguatge natural (sinònims, polisèmics), quan hi ha núvols d'etiquetes la mida visual pot enganyar els usuaris: com més gran és una etiqueta, més incita a usar-se.

2.8.2. Selecció de recursos

- Un lloc web famós per les seves etiquetes socials és **Flickr**, que hem descrit anteriorment.
- **Delicious**. Delicious (abans *Del.icio.us*) és un web d'etiquetatge social de *bookmarks* o URL favorits de la gent, que es poden emmagatzemar i compartir. Va ser fundat per Joshua Schachter el 2003 i va ser adquirit per Yahoo! el 2005. Disposa de més de cinc milions d'usuaris i 150 milions d'URL (juny de 2009). Els usuaris poden etiquetar cadascun dels seus URL favorits amb els termes que vulgui, la qual cosa genera una folksonomia.

Vegeu també

Podeu veure el lloc Flickr en el subapartat 2.3.2 d'aquest mòdul.

2.9. Sindicació de continguts

2.9.1. Definició i classificació

La **sindicació de continguts**, o **RSS**, consisteix a redifondre continguts web utilitzant llenguatges estandarditzats i unes eines lectores d'aquests continguts capaços de traduir-los.

Com a recurs d'informació, la sindicació de continguts és un element molt interessant perquè, a més de ser un nou sistema de lectura i alerta de novetats, també ofereix nous productes informatius més personalitzats, actualitzats i fàcils de mantenir.

L'**RSS**, o sindicació de continguts, és un mètode fàcil de rebre alertes: no és necessari que visitem les nostres adreces d'interès per veure si hi ha novetats, l'**RSS** ens avisa automàticament i també ens permet agrupar totes les fonts que volem consultar en una única pantalla. És un format basat en XML i dissenyat per a espais on les notícies canvien molt sovint. L'**RSS** va néixer el 1999 en l'empresa Userland (amb suport de Netscape) per a crear un mitjà per a informar de les novetats que apareixien en els webs de premsa diària.

RSS

L'acrònim **RSS** rep diferents significats, entre els quals el més acceptat és *really simple syndication* ('sindicació realment simple').

El funcionament d'aquest servei és senzill: en primer lloc, hem d'instal·lar un lector de notícies (*news reader*) que ens permetrà agrupar totes les fonts que volem syndicar. Els lectors més utilitzats són FeedReader, Boglines o Google

Reader, però actualment els navegadors més importants, l'Internet Explorer, el Mozilla Firefox i l'Opera inclouen eines que permeten la lectura i subscripció a canals RSS.

En segon lloc, ens hem de subscriure a les fonts d'informació que ens interessin (diaris, universitats, organismes, etc.) i copiar l'adreça de la icona de l'RSS al nostre lector de notícies.

Finalment, quan s'inicia una sessió el sistema comprova tots els canals subscrits i descarrega les novetats en forma del titular de la notícia i el seu enllaç a la pàgina web on es troba desenvolupada.

Les diferències entre la sindicació de continguts i les alertes de novetats mitjançant correu electrònic es basen en el fet que en el cas de la sindicació de continguts el format és molt més flexible, ja que la presentació depèn en gran manera de l'usuari final, l'usuari el pot consultar quan prefereixi i no necessàriament quan arriba al seu correu, no es pot confondre amb el correu brossa i també són molt fàcils els processos de subscripció i anul·lació. Tot i així, els especialistes destaquen per sobre de tots els seus avantatges el fet que permet reutilitzar continguts.

2.9.2. Selecció de recursos

1) Lectors

- Bloglines
- FeedReader
- Google Reader

2.10. Xarxes socials

2.10.1. Definició i classificació

Com a culminació de l'entorn 2.0, en anys recents han aparegut les conegudes ara com a *xarxes socials*. Sempre hi va haver "xarxes socials" i comunitats de tot tipus, però no amb el grau d'interacció actual entre els membres.

El gran èxit que estan tenint sembla deure's al fet que afegeixen una capa més de possibilitats a les necessitats socials dels humans (superposada al contacte personal, al telèfon, al correu electrònic, etc.).

Els llocs web de les xarxes socials han adoptat multitud d'aplicacions d'altres webs, per la qual cosa ofereixen un conjunt de serveis potent i còmode en una mateixa plataforma, en competència amb tots els altres.

2.10.2. Selecció de recursos

- **Facebook.** Xarxa social (o lloc de xarxes socials) gratuïta els usuaris de la qual es poden unir en grups organitzats per ciutat, lloc de treball, escola o regió per a connectar-se a altres persones i interactuar-hi. Qualsevol usuari pot crear grups sobre qualsevol tema i convidar altres persones a adherir-s'hi. S'hi poden pujar fotos i vídeos. La plataforma està oberta a tercers perquè hi instal·lin tot tipus d'aplicacions (calendaris, santorals, agendes, mapes de viatges, etc., i infinitat de jocs i entreteniments). La gent pot agregar familiars, amics i col·legues, enviar missatges, actualitzar el seu perfil personal o laboral, i informar tothom sobre un mateix. El nom del lloc ('llibre de cares') es refereix al paper amb les fotos dels membres d'una comunitat que alguns col·legis i escoles dels EUA donen als estudiants, professors i empleats per a ajudar a conèixer els altres al campus. El servei va ser fundat el febrer de 2004 per Mark Zuckerberg amb altres estudiants d'informàtica a la Universitat de Harvard, i el juny de 2009 disposa de més de 200 milions d'usuaris actius.
- **LinkedIn.** LinkedIn (pronunciat /linkt-in/) és una xarxa social orientada a les relacions professionals i d'empresa llançada el maig de 2003. El juny de 2009 té 40 milions d'usuaris. Els usuaris mantenen una llista de persones que coneixen, de confiança per col·laborar o per a negocis. Els usuaris poden convidar qualsevol persona (ja sigui un usuari del lloc o no) a convertir-se en contacte mitjançant el sistema. Una xarxa de contactes és constituïda per les connexions directes, per les connexions de cadascuna de les connexions (que es denominen *connexions de segon grau*) i també les connexions de tercer grau. Això permet, per exemple, ser presentat a una persona de tercer grau gràcies a una de segon grau. S'usa per a trobar feina, oportunitats de negocis, buscar col·laboracions, etc.

Altres xarxes socials

MySpace, Xing, Tuenti, Acadèmia...

2.11. Repositoris

2.11.1. Definició i classificació

El terme *repositori* procedeix del llatí *repositorium* que significa 'armari', però la seva aplicació al lèxic de la informació procedeix de l'anglès *repository*, que designa un dipòsit centralitzat on s'emmagatzema i es manté informació digital.

Un **repositori** és una col·lecció d'objectes digitals de material acadèmic produït pels membres d'una o diverses institucions.

Els repositoris o dipòsits de documents electrònics (*e-prints*) no són aplicacions informàtiques del Web 2.0; tanmateix, els incloem aquí per ser coetanis i perquè hi predomina en molts d'ells l'esperit de col·laboració comunitari.

Els repositoris són resultat del moviment Open Access (OA), d'accés obert – lliure i gratuït – al coneixement científic, contraposat, en part, al sistema clàssic de difusió de la ciència per mitjà de revistes de pagament. Els defensors de l'OA volen conscienciar els autors perquè dipositin els resultats de les seves investigacions als repositoris.

Actualment, hi ha una gran diferència entre publicar en una revista (per la qual cosa s'han de superar avaluacions i controls de qualitat estrictes) o pujar el treball a un repositori (on només es fa un somer examen formal i es revisen les metadades).

A més de la difusió de la informació, cal destacar l'aspecte addicional de conservació permanent que aporten els repositoris.

Hi ha diversos programaris per a repositoris, tant de pagament com gratuïts (codi font obert). Entre aquests els més coneguts són E-Prints, DSpace i Fedora. Pel que fa als tipus de repositoris, n'hi ha de dues classes:

- **Institucionals**, generalment d'universitats, i enfocats a recopilar només documents interns de tots els temes.
- **Temàtics**, oberts a tots els països.

Gairebé tots els repositoris emmagatzemen els documents en format pdf amb les metadades seguint les normes OAI-PMH (*open access initiative-protocol for metadata harvesting*). D'aquesta manera, les metadades poden ser llegides pels recollidors³ o cercadors especialitzats com, per exemple,

^{(3)*} En anglès, *harvesters*.

2.11.2. Selecció de recursos

- Hispana
- OAISTER
- Recolecta

Alguns repositoris:

- **arXiv**. Es considera que va ser el primer repositori pensat per a ser d'accés obert, fundat per Paul Ginsparg a Los Alamos National Laboratory el 1991. Al principi només tenia treballs de física, però després es va ampliar a astronomia, informàtica, matemàtiques i estadística. Des del 2001 està allotjat a la Cornell University, Ithaca, NY. El juny de 2009 té 540.000 *e-prints*.
- **E-prints in Library and Information Science (E-LIS)**. Es va fundar el 2003 amb ajuda del Ministeri de Cultura d'Espanya i està allotjat al Con-

Altres repositoris

Nasa ADS (astronomia, astrofísica, aeronàutica), DOE (energia)...

sorzio Interuniversitario Lombardo per Elaborazione Automatica (Cilea), Milà. El dirigeix l'espanyola Imma Subirats. El juny de 2009 disposa de 10.000 *e-prints*.

- **Research Papers in Economics (RePEc)**. Data de 1999, i va ser fundat per Thomas Krichel. El juny de 2009 té 640.000 articles i documents.
- **PubMed Central**. Repositori de biomedicina implementat per la National Library of Medicine (NLM) per mandat dels National Institutes of Health (NIH) dels EUA. El juny de 2009 té 1.100.000 d'*e-prints*.

Activitats

Apartat 1. Fonts institucionals

1. Comenteu les funcions que té un CRAI i esmenteu-ne dos exemples.
2. Localitzeu les principals institucions que produeixen informació de la vostra comunitat autònoma.
3. Localitzeu a la Biblioteca de la UOC els principals distribuïdors i agents de subscripció. Feu-ne un breu comentari sobre cadascun.
4. Comenteu les principals diferències que hi ha entre un productor i un distribuïdor d'informació. Poseu-ne exemples.
5. Comenteu què és *EbscoHost*, *Springer* i *My News*.

Apartat 2. Sistemes d'informació col·laboratiu

1. Subscriviu-vos a la llista de distribució per a documentalistes IWETEL.
2. Creeu un blog personal amb el tema, característiques i disseny que preferiu.
3. Entreu a la Viquipèdia i consulteu-ne el funcionament.
4. Visiteu Delicious i familiaritzeu-vos amb el sistema d'etiquetes.
5. Entreu en alguna xarxa social.
6. Instal·leu un lector de correu i subscriviu-vos almenys a tres canals RSS del vostre interès.

Bibliografia

Apartat 1. Fonts institucionals

Abadal, E.; Estivill, A. (2000). *L'accés als recursos web des de les Biblioteques*. Barcelona [document en línia]. [Data de consulta: 20/05/2009].

Abella, T. (2003). "Servicios de información para empresas: experiencia del ICT". *Hipertext.net* [document en línia].

Acebes, R. (2001). "La biblioteca electrónica y la sociedad virtual: volver a inventar la biblioteca". A: J. A. Magán Walls (coord.). *Temas de biblioteconomía general y universitaria* (pàg. 46-60). Madrid: Universidad Complutense.

Afuera, Á. "El departamento de documentación de la SER ante el reto digital". *Cuadernos de documentación multimedia* (vol. 6-7, núm. 98) [document en línia].

Alonso Arévalo, J. *Centros documentales y nuevas redes de información* [document en línia]. [Data de consulta: 2/06/2009].

Alonso Arévalo, J. *La Biblioteca digital 2006* [document en línia]. [Data de consulta: 23/05/2009].

Caldera Serrano, J. (2000). "Unidades de documentación en los servicios informativos de las empresas televisivas". *Biblios* (vol. 2, núm. 6) [document en línia].

Digital Library Federation (1998, octubre). "A Working Definition of Digital Library" [document en línia].

García Cano, J. M. "La documentación en el Museo Arqueológico de Murcia". *Anales de Documentación* (vol. 2, núm. 99, pàg. 159-168) [document en línia].

Gómez Enrich, R. "El CRAI: Un nou concepte de Biblioteca Universitaria" [document en línia]. [Data de consulta: 19/06/2009].

López Yepes, A. (2000). "El Servicio de Documentación Multimedia de la Universidad Complutense: realizaciones, actuaciones en curso y propuestas de futuro (1993-2002)". *Cuadernos de documentación multimedia* (vol. 9) [document en línia].

Martín González, Y. (2001). "La documentación de la Unión Europea: concepto y clasificación". *BiDBiblioteconomía y Documentación* (vol. 7) [document en línia].

Martínez, D. *El Centro de Recursos para el Aprendizaje CRAI. El nuevo modelo de biblioteca universitaria* [document en línia]. Universitat Politècnica de Catalunya. UPC. [Data de consulta: 19/06/2009].

Productors i distribuïdors d'informació

Alvite Díez, M. L.; Rodríguez Bravo, B. (2004). "Análisis de la distribución de contenidos electrónicos de Wiley InterScience2". *El Profesional de la Información* (vol. 13, núm. 3, pàg. 209-220).

Alvite Díez, M. L.; Rodríguez Bravo, B. (2004). "Análisis de la distribución de contenidos electrónicos de ScienceDirect". *El Profesional de la Información* (vol. 13, núm. 5, pàg. 353-361).

Anglada i de Ferrer, Ll. M. (2000). "Biblioteca Digital ¿mejor, peor o solo distinto?". *Anales de Documentación* (núm. 3, pàg. 25-39).

Atenas Rivera, J. (2005, desembre). "Revistas de acceso abierto en Biblioteconomía y Documentación". *BiD* (núm. 15) [document en línia].

Barrueco Cruz, J. M. (2006). "Fuentes en Internet para el estudio del acceso abierto a la literatura científica". A: A. Maldonado Martínez; L. Rodríguez Yunta (coords.). *Información especializada en Internet*. Madrid: CSIC.

Comellas, N.; Anglada, L. (2005). "La negociación de licencias de revistas electrónicas en el CBUC". Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya [document en línia].

Estivill, A.; Abadal, E. (2000). "Acceso a los recursos web gratuitos desde las bibliotecas". *El Profesional de la Información* (vol. 9, núm. 11, pàg. 4-20).

Hernández Pérez, T.; Rodríguez Mateos, D.; Bueno de la Fuente, G. (2007). "Open Access: el papel de las bibliotecas en los repositorios institucionales de acceso abierto". *Anales de Documentación* (núm. 10, pàg. 185-204) [document en línia].

Melero, R. "Open Access y repositorios institucionales" [document en línia].

Merlo Vega, J. A. (2003, setembre-octubre). "Proveedores comerciales de revistas electrónicas de ciencias sociales". *El Profesional de la Información* (vol. 12, núm. 5, pàg. 415-419).

Rodríguez Bravo, B.; Alvite Díez, M. L. (2004). "Análisis de los contenidos distribuidos por proveedores de publicaciones electrónicas". *El Profesional de la Información* (vol. 13, núm. 6, pàg. 441-449).

Apartat 2. Sistemes d'informació col·laboratiu

Alonso, J; Subirats, I.; Martínez, M .L. (2008). *Informe APEI sobre acceso abierto*. Gijón: Asociación Profesional de Especialistas en Información [document en línia]. [Data de consulta: 30/06/2009].

Arroyo-Vázquez, N. (2008, 9 de juny). "Los sitios de redes sociales: una introducción". *Web Social para Profesionales de la Información: comunidad de prácticas* [document en línia]. [Data de consulta: 22/06/2009].

Arroyo-Vázquez, N. (2009). "Fuentes de información en la web social en biblioteconomía y documentación". A: *Actas XI Jornadas españolas de documentación. Zaragoza, 20-22 de mayo de 2009. Interinformación* [document en línia]. [Data de consulta: 30/06/2009].

Baiget, T. i altres (2008). "DocuMenea, noticias frescas sobre documentación". A: *11es Jornades Catalanes d'Informació i Documentació* (pàg. 609-611). Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya.

Cabezas-Clavijo, Á. (2008, 14 de juny). "Widgets: reutilizar contenidos con el mínimo esfuerzo". *Documentación, Biblioteconomía e Información* [document en línia]. [Data de consulta: 22/06/2009].

González Fernández-Villavicencio, N. (2007). "Bibliotecarios 2.0". A: *10as. Jornadas Españolas de Documentación* (Fesabid 2007) (pàg. 309-315). Madrid: Fesabid.

Margaix-Arnal, D. (2008). *Informe APEI sobre web social*. Gijón: Asociación Profesional de Especialistas en Información [document en línia]. [Data de consulta: 30/06/2009]. <http://eprints.rclis.org/15106/1/informeapeiwebsocial.pdf>

Margaix-Arnal, D. (2008, maig-juny). "Lectura, Universidad y Recursos 2.0". *Educación y Biblioteca* (núm. 165, pàg. 83-88) [document en línia].

Merlo-Vega, J. A. (coord.) (2007, setembre-octubre). "Dossier bibliotecas y web social". *Educación y biblioteca* (vol. 19, núm. 161, pàg. 62-124).

Merlo-Vega, J. A. (2008, 18 de febrer). "Las diez claves de la web social". *ThinkEpi* [document en línia]. [Data de consulta: 22/06/2009].

